

Методичні рекомендації
для проведення

СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

документів
державного планування

м. Київ, 2019 р.

Практичний посібник для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» підготовлено в рамках спільної діяльності Асоціації міст України (АМУ) і проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади.

Автори: Геннадій Марушевський, кандидат філософських наук, консультант з питань охорони довкілля Проекту ПРОМІС
В'ячеслав Потапенко, директор Інституту зеленої економіки, доктор економічних наук

Упорядники: Олександр Ігнатенко, старший експерт з міжвідомчої співпраці та економічного розвитку Проекту ПРОМІС, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук
Ігор Лепьошкін, головний експерт, керівник групи експертів Проекту ПРОМІС

Зміст практичного посібника для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» є виключно думкою авторів і не обов'язково відображає офіційну позицію Міністерства міжнародних справ Канади.

Будь-яку частину практичного посібника для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» не можна відтворювати або використовувати жодним способом без відповідного посилання на першоджерело та Проект ПРОМІС.

Повне відтворення тексту посібника в будь-якій формі можливе лише з письмової згоди Проекту ПРОМІС.

Зміст

Передмова	5
1. Загальні положення	7
2. Функції суб'єктів SEO на місцевому рівні.....	9
3. Визначення необхідності та етапи здійснення SEO	11
4. Методологія проведення SEO, використана Проектом ПРОМІС для міст-партнерів і регіонів	13
5. Визначення обсягу SEO	20
6. Звіт про SEO.....	22
7. Громадське обговорення, консультації, врахування результатів SEO та ухвалення рішення.....	28
8. Моніторинг наслідків для довкілля від виконання стратегій, планів і програм розвитку міст і регіонів	32
ДОДАТОК 1. Попередня оцінка (скринінг) можливих суттєвих екологічних наслідків реалізації Стратегії сталого розвитку Миргородського субрегіону до 2028 року.....	35
ДОДАТОК 2. Основні екологічні проблеми міста Енергодара	41
ДОДАТОК 3. Заява про визначення обсягу SEO проекту Стратегії розвитку міста Мелітополя на період до 2030 року	45
ДОДАТОК 4. Дорожня карта проведення SEO Стратегії розвитку курорту «Хмільник» на період до 2027 року	49
ДОДАТОК 5. Структура звіту про SEO Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року.....	50
ДОДАТОК 6. SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті Кременчуці ..	51
ДОДАТОК 7. Аналіз поточного стану атмосферного повітря й тенденцій його зміни в місті Запоріжжі.....	54
ДОДАТОК 8. Аналіз відповідності та шляхи врахування зобов'язань з охорони довкілля, встановлених на регіональному рівні, цілям Стратегії розвитку міста Івано-Франківська.....	57

ДОДАТОК 9. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації стратегії розвитку міста Горішніх Плавнів до 2028 року	60
ДОДАТОК 10. Рекомендації SEO до проекту стратегії розвитку міста Запоріжжя	65

Перелік умовних скорочень

ДДП – документ державного планування
ЄЕК ООН – Європейська економічна комісія Організації Об'єднаних Націй
ЄС – Європейський Союз
ЖКГ – житлово-комунальне господарство
ІТП – індивідуальний тепловий пункт
ККД – коефіцієнт корисної дії
КП – комунальне підприємство
Мінприроди – Міністерство екології та природних ресурсів України
МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України
МСП – мале та середнє підприємництво
НУО – неурядові організації
ОМС – органи місцевого самоврядування
ОТГ – об'єднана територіальна громада
Проект МЕРМ – проект міжнародної технічної допомоги «Місцевий економічний розвиток міст України»
Проект ПРОМІС – проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст»
Проект РЕОП – проект міжнародної технічної допомоги «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України»
SEO – стратегічна екологічна оцінка
ТПВ – тверді побутові відходи
ФКМ – Федерація канадських муніципалітетів

Передмова

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування питань охорони довкілля в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка – новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (далі – Методичні рекомендації) розроблено з метою сприяння органам державної влади та органам місцевого самоврядування, які розробляють та/або ухвалюють документи державного планування для розвитку міст і об'єднаних територіальних громад, проводити стратегічну екологічну оцінку цих документів відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон).

Документи державного планування (ДДП) – це стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають ухваленню органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Ці Методичні рекомендації розроблено на основі Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, та досвіду Проекту ПРОМІС проведення СЕО для стратегій розвитку міст-партнерів проекту.

Рекомендації можуть бути використані місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, експертами із СЕО, науковцями, фахівцями, залученими до консультацій, а

також представниками громадськості, які братимуть участь у проведенні стратегічної екологічної оцінки.

Стратегії, програми і плани розвитку міст і об'єднаних територіальних громад переважно мають локальний характер і, як правило, не мають транскордонного впливу. Тому в цих Методичних рекомендаціях не розглядаються питання транскордонних консультацій.

Відповідно до переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147, організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки є природоохоронними заходами.

Реалізацію концепції збалансованого розвитку, зокрема його екологічної складової, підтримує і проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС). Цей проект спрямовано на зміцнення муніципального сектору в Україні, впровадження ефективного демократичного врядування та прискорення економічного розвитку українських міст. Одним із напрямів діяльності проекту є формування та впровадження стратегій розвитку 16 міст-партнерів із 4-х областей України (Вінницька область: Вінниця, Жмеринка, Ладижин, Хмільник; Запорізька область: Запоріжжя, Бердянськ, Енергодар, Мелітополь; Івано-Франківська область: Івано-Франківськ, Долина, Коломия, Яремче; Полтавська область: Полтава, Горішні Плавні, Кременчук, Миргород).

Важливою складовою діяльності Проекту ПРОМІС стало проведення СЕО стратегій розвитку міст-партнерів у 2016–2018 роках. Досвід проекту, набутий у процесі проведення СЕО, може бути використаний іншими містами для реалізації вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

1. Загальні положення

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є «Протокол про стратегічну екологічну оцінку» (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та «Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище» (Директива ЄС про СЕО), імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» визначає СЕО у процедурному аспекті: СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Водночас важливе значення має змістовне визначення: СЕО – систематичний процес виявлення ймовірних екологічних наслідків пропонованих стратегій, планів і програм, їх урахування під час ухвалення рішень, які стосуються цих стратегій, планів і програм.

Відповідно до цього визначення метою СЕО є сприяння врахуванню екологічних міркувань у процесі підготовки та прийняття стратегій, планів і програм для забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння збалансованому (сталому) розвитку. Інакше кажучи, мета СЕО – зробити стратегії, плани і програми більш «зеленими», тобто зменшити їхній негативний вплив на довкілля, здоров'я населення, а також збільшити позитивний вплив (покращити стан довкілля та здоров'я населення).

Для забезпечення ефективності здійснення СЕО рекомендується дотримуватися таких методологічних принципів:

- СЕО має бути частиною процесу розроблення проекту ДДП, а процес стратегічного планування має базуватися на інтеграції

економічних, соціальних, екологічних цілей і завдань розвитку територіальних громад;

- SEO рекомендується проводити на ранніх етапах процесу розроблення проекту ДДП (до подання його для ухвалення), коли розглядаються всі альтернативи та варіанти дій;
- під час проведення SEO варто сконцентруватися на основних екологічних проблемах і питаннях, які виникають на певній стадії процесу розроблення ДДП, що допоможе провести SEO компетентно, своєчасно та з найменшими витратами;
- у процесі здійснення SEO доцільно оцінити обґрунтоване коло альтернатив і визначити найоптимальніший сценарій для забезпечення максимально можливого рівня збереження довкілля та здоров'я населення;
- у процесі здійснення SEO доцільно створити можливості для участі громадськості, починаючи з ранньої стадії процесу, коли ще існують альтернативні варіанти;
- під час проведення SEO доцільно використовувати адекватні, прості та доступні аналітичні методи (використання складних методів може ускладнити завдання і не даватиме практичних результатів); збір інформації варто здійснювати лише в тому обсязі та з тим ступенем деталізації, які потрібні для ухвалення обґрунтованого рішення.

Для того, щоб досягти мети SEO, слід дотримуватися зазначених принципів у їх сукупності. Це дасть можливість організувати якісний процес SEO, який відповідатиме вимогам національного і міжнародного законодавства щодо SEO.

2. Функції суб'єктів СЕО на місцевому рівні

Важливим питанням проведення СЕО є з'ясування її суб'єктного складу. Інформація про суб'єктів СЕО на місцевому рівні та їхні функції відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» представлена в табл. 1.

Таблиця 1. Функції суб'єктів СЕО на місцевому рівні

Суб'єкти СЕО	Функції в процесі СЕО
<p>Орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який є відповідальним за розроблення стратегій, програм і планів розвитку територіальних громад та здійснює загальне керівництво і контроль за їх виконанням (далі – замовник)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечує здійснення СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади; • здійснює інформування та забезпечує вільний доступ до інформації у процесі СЕО; • забезпечує своєчасні та ефективні можливості для участі громадськості в СЕО проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади; • враховує в проекті стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади звіт про СЕО та результати громадського обговорення й консультацій; • здійснює у межах компетенції моніторинг наслідків виконання проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади для довкілля та здоров'я населення; • забезпечує фінансування здійснення СЕО
<p>Фізична або юридична особа, яка може залучатися замовником до виконання СЕО чи окремих її етапів (далі – виконавець)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • здійснює процедуру СЕО чи окремі її етапи, керуючись Законом і договором із замовником
<p>Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки (далі – Мінприроди)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • здійснює методичне керівництво та методологічно-консультативне забезпечення з питань СЕО; • розробляє нормативно-методичні документи з питань СЕО; • узагальнює практику здійснення СЕО, застосування новітніх методів екологічної оцінки
<p>Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я (далі – МОЗ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • розробляє нормативно-методичні документи з питань СЕО
<p>Обласні, Київська,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • - надають зауваження та пропозиції до

Суб'єкти CEO	Функції в процесі CEO
<p>Севастопольська міська державні адміністрації (підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я), органи виконавчої влади АР Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я (далі – місцеві органи)</p>	<p>заяви про визначення обсягу CEO проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади;</p> <ul style="list-style-type: none"> • надають зауваження і пропозиції до стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади та Звіту про CEO; • залучають інші органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, спеціалістів і науковців до консультацій, що проводяться відповідно до статті 13 Закону
<p>Одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи, зареєстровані на території, на яку поширюється дія стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади (далі – громадськість)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • надає зауваження й пропозиції до заяви про визначення обсягу CEO; • надає зауваження й пропозиції до стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади та Звіту про CEO

3. Визначення необхідності та етапи здійснення СЕО

Багато видів планованої людської діяльності можуть мати вплив на довкілля та здоров'я населення. Проте СЕО необхідно застосовувати головним чином до тих стратегічних ініціатив, реалізація яких матиме суттєві екологічні наслідки. Тому процес СЕО починається з попередньої оцінки (скринінгу) – оцінки необхідності застосування СЕО до конкретної стратегії, плану чи програми. Результатом проведення попередньої оцінки має бути визначення того, чи потрібно проводити СЕО для того чи іншого ДДП.

Директива ЄС про СЕО та Протокол про СЕО передбачають проведення попередньої оцінки (скринінгу) планів і програм. Така попередня оцінка дає можливість зосередити зусилля та ресурси на тих стратегічних ініціативах, які потенційно можуть призводити до суттєвих негативних наслідків для довкілля чи здоров'я населення, і виключити зі сфери застосування СЕО ініціативи з незначними впливами.

Закон не передбачає проведення попередньої оцінки (скринінгу) планів і програм.

Законом визначено, що СЕО обов'язково проводиться щодо проектів ДДП, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій і об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі, крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Відповідно до статті 2 Закону СЕО не проводиться для:

1. проектів ДДП, що стосуються виключно національної оборони або дій у разі надзвичайних ситуацій;
2. бюджетів, бюджетних програм і фінансових планів;
3. програм економічного й соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст, сіл, селищ на короткостроковий період (цей критерій діятиме до 1 січня 2020 року).

У Проекті ПРОМІС попередню оцінку (скринінг) можливих наслідків для довкілля від реалізації стратегічних документів розвитку міст і регіонів було проведено відповідно до Протоколу про СЕО. Для визначення можливих суттєвих екологічних наслідків, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, були використані критерії, представлені в Додатку III Протоколу про СЕО (див. приклад Звіту про попередню оцінку (скринінг) можливих суттєвих екологічних наслідків реалізації Стратегії сталого розвитку Миргородського субрегіону до 2028 року в Додатку 1).

Перші чотири критерії стосуються характеристик Стратегії, а критерії 5–8 – ймовірних екологічних наслідків реалізації Стратегії, у т. ч. наслідків для здоров'я населення.

Етапи здійснення СЕО

Відповідно до статті 9 Закону етапами здійснення СЕО є:

- 1) визначення обсягу СЕО;
- 2) складання звіту про СЕО;
- 3) проведення громадського обговорення та консультацій;
- 4) врахування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій;
- 5) інформування про ухвалення ДДП;
- 6) моніторинг наслідків виконання ДДП для довкілля, у т. ч. для здоров'я населення.

4. Методологія проведення SEO, використана Проектом ПРОМІС для міст-партнерів і регіонів

Експерти Проекту ПРОМІС розпочали проводити SEO стратегій розвитку міст і регіонів у 2016 році, коли ще не було ухвалено Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Тому використовувалась методологія проведення SEO, яка мала етапи, дещо відмінні від зазначених у розділі 3. Ця методологія ґрунтується на моделі SEO провінції Альберта (Канада), методології SEO концепції регіонального розвитку (Чехія) та рекомендаціях щодо застосування Протоколу ЄЕК ООН про SEO. Вибір такої методології був обумовлений необхідністю узгодження етапів процесу стратегічного планування з етапами процесу SEO.

У 2013—2014 роках ця методологія вперше в Україні була використана для проведення SEO стратегій регіонального розвитку Дніпропетровської та Львівської областей. Це відбулося за сприяння проектів міжнародної технічної допомоги «Розбудова спроможності до економічно обґрунтованого планування розвитку областей і міст України» (Проект РЕОП) і «Місцевий економічний розвиток міст України» (Проект МЕРМ), що впроваджувалися відповідно Конференційною радою Канади та ФКМ за фінансової підтримки Уряду Канади.

Протягом 2016–2018 років Проект ПРОМІС ініціював проведення попередньої оцінки (скринінгу), що передуює проведенню повномасштабної SEO, стратегій розвитку восьми міст-партнерів Проекту в чотирьох областях: Запорізькій (для Енергодара та Бердянська), Івано-Франківській (для Долини, Коломиї, Яремче), Полтавській (для Полтави та Миргорода) і Вінницькій (для Ладижина).

У 2017 році було проведено повноцінні SEO стратегій розвитку для п'яти міст — Запоріжжя, Івано-Франківська, Кременчука (Полтавська область), Горішніх Плавнів (Полтавська область) і Хмільника (Вінницька область). SEO для Кременчука, Горішніх Плавнів і Хмільника проводили в партнерстві з Представництвом Фонду імені Гайнріха Бьолля в Україні.

Досвід, отриманий у процесі SEO стратегій розвитку міст і регіонів протягом 2013–2018 років, можуть використовувати інші міста для реалізації вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Особливістю цієї методології є створення на підготовчому етапі робочої групи із SEO. Ця група формується з представників ОМС,

експертів з охорони довкілля, науковців, представників громадськості та інших зацікавлених сторін, таким чином забезпечуючи участь громадськості та представників структурних підрозділів ОМС з питань охорони довкілля та охорони здоров'я в процесі CEO.

Розроблення стратегій розвитку міста чи регіону й проведення CEO відбувалися як паралельні процеси (часткова інтеграція CEO до процесу планування). Тому важливим є забезпечення координації між групою, яка розробляє проект стратегії, і Робочою групою із CEO.

Етап 1. Підготовчий

1.1. Ухвалення рішення про проведення CEO. Рішення щодо проведення CEO може бути ухвалено міським головою чи міською радою.

1.2. Утворення Робочої групи із CEO та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками стратегії. Робоча група формується з представників органів влади та органів місцевого самоврядування, експертів з охорони довкілля, науковців, представників громадськості та інших зацікавлених сторін. Робочій групі має бути забезпечений вільний доступ до інформації та можливість надавати коментарі й рекомендації розробникам стратегії.

1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. CEO передбачає проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, яким має бути надана можливість прокоментувати проект стратегії та звіт про CEO.

1.4. Визначення кола зацікавлених сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій і участі. Успішна й ефективна участь громадськості є важливою для успіху CEO. Проект стратегії та звіт про CEO мають бути своєчасно доведені до відома громадськості. Зацікавленій громадськості повинна бути надана можливість висловити свою думку щодо проекту стратегії, плану або програми, а також щодо звіту про CEO. До громадськості в процесі CEO слід звертатися якомога раніше, а в ідеалі – на момент формування Робочої групи із CEO. Участь громадськості на цьому ранньому етапі буде свідчити про суспільний інтерес до CEO, підвищить прозорість процесу, забезпечить можливість виявлення потенційного конфлікту цінностей різних соціальних груп, а також гарантуватиме, що важливі для громадськості питання будуть розглянуті під час визначення сфери охоплення CEO. В процесі визначення кола зацікавлених сторін слід звернути увагу на соціальні групи, які потенційно можуть постраждати від погіршення

стану довкілля, і на тих, для кого збереження довкілля є одним з основних видів діяльності (науковці, представники громадських екологічних організацій, освітяни).

1.5. Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовано в статті 5 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція). Інформування громадськості є важливою складовою на усіх етапах СЕО. На підготовчому етапі необхідно проінформувати про початок процесу та формування Робочої групи із СЕО.

Етап 2. Визначення сфери охоплення СЕО

2.1. Визначення ключових екологічних проблем (див. приклад у Додатку 2). Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для громади. Робоча група із СЕО має визначити головні екологічні проблеми міста та регіону на основі аналітичних матеріалів. Рейтинг цих проблем може бути визначений шляхом експертного опитування членів Робочої групи із СЕО, а також більш широкого соціологічного опитування.

2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси й взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з розроблених альтернативних сценаріїв.

2.3. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до звіту про СЕО.

2.4. Підготовка та подання замовником до уповноважених органів заяви про визначення обсягу СЕО стратегії (див. приклад у Додатку 3).

2.5. Визначення плану дій і графіка проведення СЕО (див. приклад у Додатку 4).

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території міста чи регіону

3.1. Збір та аналіз інформації про стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Необхідно визначити складові довкілля (як екологічні, так і соціально-культурні), на яких буде зосереджено увагу СЕО. Важливо визначити ключові показники, які характеризують стан складових довкілля (наприклад, показники якості води, показники стану здоров'я населення тощо). Ці показники дадуть можливість особам, які

приймають рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни й створюватимуть зворотний зв'язок, а також на тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дасть можливість оцінити стан довкілля.

3.2. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні й слабкі сторони екологічної ситуації в місті чи регіоні, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля (див. приклад у Додатку 6).

3.3. Проведення аналізу трендів стану довкілля (див. приклад у Додатку 7). Якісна оцінка екологічних проблем розвитку міста чи регіону в минулому (з наголосом на головні тенденції та очікувані проблеми) є основою для початку розроблення документації із CEO. В багатьох випадках 50 % і більше загального часу на проведення CEO витрачається саме на визначення базового рівня стану довкілля. Водночас такий аналіз дозволяє оцінити альтернативи пропонованій стратегії розвитку міста чи регіону, обумовлені об'єктивними тенденціями зміни стану довкілля.

Етап 4. Проведення CEO (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним екологічним цілям)

4.1. Оцінка ступеня врахування регіональних екологічних цілей в стратегічних і оперативних цілях стратегії (див. приклад у Додатку 8). Робоча група із CEO оцінює ступінь врахування природоохоронних регіональних цілей в рамках пропонованої стратегії розвитку. Для цього використовуються екологічне законодавство, регіональні стратегічні документи та екологічні програми.

4.2. Проведення консультацій із громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеня врахування регіональних екологічних цілей слід обговорити з громадськістю для того, щоб зібрати зауваження та пропозиції для врахування їх у документації із CEO.

4.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. Чинники змін у місті чи регіоні можуть бути антропогенними або природними. До чинників змін відносять також регіональну політику та управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в регіоні часто обумовлені синергетичною взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а

також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки й технологій. Чинниками змін можуть бути:

- розширення або скорочення певних галузей економіки (гірничодобувна промисловість, енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, лісове господарство тощо);
- зміна моделей міського та сільського розвитку;
- розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями;
- зміни чисельності населення в місті чи регіоні;
- зміни у практиці землекористування.

Важливо також виокремити чинники локального рівня та чинники, пов'язані з регіональними, національними й глобальними впливами. Чинники більш високого рівня часто пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, наприклад, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

4.4. Проведення оцінки впливу стратегії на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення (див. приклад у Додатку 9). У випадку, коли у стратегії передбачаються конкретні заходи й проекти, що мають територіальну прив'язку, Робоча група із CEO оцінює вплив запропонованих заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору й фауну), а також на стан здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поведження з відходами, транспорт, розвиток інфраструктури, естетичні характеристики території, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо). У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і проектів, оцінка впливів стратегії ґрунтується на експертній оцінці членів Робочої групи із CEO. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів. При цьому оцінюються прямі, непрямі, другорядні, сукупні, синергетичні, короткострокові, тимчасові та довготривалі впливи.

Етап 5. Розроблення документації із CEO та передача на ухвалення

5.1. Підготовка звіту про CEO та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом

реалізації стратегії (див. приклад у Додатку 10). Усі етапи проведення SEO мають знайти своє відображення у звіті про SEO. На основі проведеного аналізу Робоча група із SEO готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації стратегії. Під час розроблення стратегій розвитку міст і регіонів не часто розглядаються альтернативні стратегії. Частіше використовується більш гнучкий підхід, що передбачає аналіз різноманітних сценаріїв у межах стратегії. Тому на основі запропонованих рекомендацій можна розробити один або кілька альтернативних сценаріїв реалізації стратегії.

5.2. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості. Обговорення документації із SEO є суттєвою складовою SEO, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами SEO, а й зібрати пропозиції зацікавлених органів влади та громадськості до стратегії. Зацікавлені органи влади можуть оцінити правильність організації процесу SEO та якість документації із SEO.

5.3. Розроблення остаточного проекту документації із SEO та передача до міської ради для розгляду й ухвалення. Робоча група із SEO забезпечує врахування у звіті про SEO рекомендацій зацікавлених органів влади та громадськості (громадських організацій). Невраховані рекомендації також мають бути відображені в документації із SEO з поясненням причин неврахування. Звіт про SEO передається органам влади для розгляду та ухвалення. Загалом рекомендації SEO мають бути максимально враховані в кінцевому варіанті стратегії. Розробники стратегії мають зазначити, які рекомендації були враховані, а які – ні, і чому.

5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація із SEO має розміщуватися на веб-сайті міської ради поряд із затвердженою стратегією розвитку міста чи регіону.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження стратегії на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу впливу стратегії на довкілля. Документація із SEO має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження стратегії на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування розвитку – це поступовий процес, який залежить від розроблення та схвалення стратегії, відбору проектів і програм з її реалізації, моніторингу

фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим хід реалізації стратегії необхідно контролювати з урахуванням показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації стратегії, та результатів оцінки впливу на довкілля окремих проектів, які виконуватимуться в рамках стратегії. Результати такого моніторингу необхідно враховувати під час оновлення стратегії або підготовки нових стратегічних документів.

6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу стратегії на довкілля. Для моніторингу впливу стратегії на довкілля має бути утворений робочий орган. Цей орган може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу стратегії. До його складу можуть увійти члени Робочої групи із СЕО, зокрема представники громадськості. Робочий орган з моніторингу впливу стратегії на довкілля має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

5. Визначення обсягу СЕО

Відповідно до статті 10 Закону для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, яка включається до звіту про СЕО, замовник подає заяву про визначення обсягу СЕО на паперових носіях і в електронному вигляді до уповноважених органів, зазначених у статтях 6, 7, 8 Закону, щодо ДДП місцевого та регіонального рівнів.

Заява про визначення обсягу СЕО повинна містити інформацію про:

- 1) замовника (повна назва органу виконавчої влади або ОМС та його поштова адреса);
- 2) вид та основні цілі проекту стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади та його зв'язок з іншими ДДП;
- 3) те, якою мірою проект стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади визначає умови для здійснення діяльності або надання документів дозвільного характеру на реалізацію видів діяльності та об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, зокрема інформацію щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів;
- 4) ймовірні наслідки: а) для довкілля та здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 5) виправдані альтернативи, які необхідно розглянути;
- 6) дослідження, які необхідно провести, методи й критерії, що використовуватимуться під час СЕО;
- 7) заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади;
- 8) пропозиції щодо структури та змісту звіту про СЕО;
- 9) орган, до якого подаються зауваження та пропозиції, і строки їх подання (повна назва та поштова адреса).

Органи влади можуть рекомендувати не проводити повномасштабну СЕО, якщо заява про визначення обсягу СЕО стосується проектів незначних змін у стратегії, програмі чи плані розвитку територіальної громади, щодо якої раніше була проведена СЕО, та якщо передбачається, що ці проекти змін не матимуть значних наслідків.

Якщо замовник на підставі рекомендації Мінприроди, МОЗ або іншого органу влади ухвалив рішення не проводити СЕО, це рішення оприлюднюється разом з його обґрунтуванням.

Заяву про визначення обсягу СЕО необхідно оприлюднити. Для цього її доцільно розмістити на офіційному веб-сайті замовника (міської ради чи міськвиконкому) для отримання та врахування пропозицій і зауважень громадськості (див. приклад Заяви про визначення обсягу СЕО проекту Стратегії розвитку міста Мелітополя на період до 2030 року в Додатку 3).

Строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО встановлюється замовником. Цей строк не може становити менше 15 днів з дня оприлюднення заяви.

За відсутності письмових зауважень і пропозицій протягом встановленого строку замовник самостійно визначає обсяг досліджень і рівень деталізації інформації, що має бути включена до звіту про СЕО.

У Проекті ПРОМІС у сферу охоплення (обсяг) СЕО включено визначення ключових екологічних проблем міста чи регіону. Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити увагу СЕО на тих складових доквілля (як екологічних, так і соціально-культурних), які є важливими для міста чи регіону. Зазвичай такими складовими є атмосферне повітря, поверхневі та підземні води, ґрунти, відходи, здоров'я населення та біорізноманіття.

Важливою складовою сфери охоплення є також визначення плану дій і графіка проведення СЕО (див. приклад Дорожньої карти проведення СЕО Стратегії розвитку курорту «Хмільник» на період до 2027 року в Додатку 4).

6. Звіт про СЕО

Звіт про СЕО, відповідно до статті 11 Закону, має складатися до затвердження ДДП і містити таку інформацію:

- 1) зміст і основні цілі ДДП, його зв'язок з іншими ДДП;
- 2) характеристику поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану;
- 3) характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу;
- 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються ДДП;
- 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДДП, а також шляхи врахування цих зобов'язань під час підготовки ДДП;
- 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3–5 та 10–15 років відповідно, а за необхідності – 50–100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП;
- 8) обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася СЕО, у тому числі будь-які ускладнення;
- 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- 11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1–10, розраховане на широку аудиторію.

Звіт про СЕО має бути підписаний всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації.

Доцільно, щоб зміст звіту про СЕО охоплював усі перелічені пункти. Приклад структури звіту про СЕО Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року наведено в Додатку 5.

Роботи з підготовки звіту про СЕО доцільно розбити на два етапи:

- 1) аналітична робота з опрацювання усієї доступної інформації (у разі необхідності проводяться додаткові дослідження);
- 2) оцінка ймовірних наслідків реалізації ДДП для довкілля (у тому числі для здоров'я населення), підготовка рекомендацій і власне складання звіту про СЕО.

Рекомендації щодо наповнення змістом пунктів 2, 4, 5, 6, 7 і 8 частини другої статті 11 Закону та приклади з практики проведення СЕО наведено в Додатках 2, 6–10.

Приклад аналізу основних екологічних проблем міста Енергодара представлено в Додатку 2.

Аналіз поточного стану довкілля передбачає ряд заходів зі збору даних, аналізу інформації, що є найбільш значущою в контексті певної СЕО. Процес аналізу поточного стану довкілля починається на стадії визначення обсягу СЕО та включає виявлення основних проблем.

Аналіз стану довкілля може спиратися як на кількісну, так і на якісну інформацію залежно від характеру ДДП, наявних даних, методів та інструментів, використаних для аналізу вихідних умов. Аналітичні методи можуть варіюватися в широкому діапазоні від таких простих методів, як експертні оцінки, контрольні списки, матриці, карти ГС, і до складних математичних моделей.

Необхідно продумати план і специфіку збору інформації, ступінь її деталізації. Доцільно, щоб зібрані дані були якомога більш актуальними і значущими для території, для якої розробляється проект ДДП.

Джерелами інформації про стан довкілля в місті можуть бути:

- регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища;
- статистичні дані обласних управлінь статистики;
- дані екологічного моніторингу;
- інформація органів місцевої влади, відповідальних за різні галузі;
- експертні оцінки (отримані в процесі дискусій або за допомогою анкетування);
- інформація, включена в стратегії, програми та плани, які стосуються того чи іншого проекту ДДП;
- дані моніторингу здоров'я населення, що проводиться в науково-дослідних і інших цілях.

Для виявлення сильних та слабких сторін екологічної ситуації на території тієї чи іншої громади, а також можливостей і загроз, які впливатимуть на екологічну ситуацію, доцільно провести SWOT-

аналіз з точки зору екологічної ситуації. Виявлення загроз сприятиме оцінці їх впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля. Приклад SWOT-аналізу екологічної ситуації в місті Кременчуці представлено в Додатку 6.

Результатом аналізу поточного стану довкілля має бути інформація про сучасний стан і динаміку трансформації довкілля, зокрема здоров'я населення, з метою оцінювання майбутніх наслідків реалізації ДДП. Доцільно, щоб ця інформація надавала картину довгострокових тенденцій зміни стану довкілля, які спостерігалися в минулому. Це дасть можливість оцінити стан довкілля, здоров'я населення в майбутньому шляхом екстраполяції тенденції. Таким способом можна буде визначити прогностичні зміни стану довкілля. Приклад аналізу поточного стану атмосферного повітря й тенденцій його зміни в місті Запоріжжі наведено в Додатку 7.

Відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону у звіті про СЕО має бути відображена інформація про зобов'язання з охорони довкілля, встановлені на регіональному рівні, що стосуються ДДП, та визначені шляхи врахування цих зобов'язань у ДДП.

Для виконання вимог цієї статті доцільно використовувати метод цільового аналізу. За допомогою цільового аналізу можна узгодити стратегічні цілі розвитку з цілями збереження довкілля. Він передбачає, як мінімум, три кроки:

- визначення екологічних цілей;
- оцінка відповідності цілей розвитку та екологічних цілей та, за потреби, уточнення цілей розвитку з урахуванням інтересів збереження довкілля;
- оцінка конкретних заходів, запропонованих у межах стратегічної ініціативи, на відповідність екологічним цілям.

Метод застосовується тоді, коли інформація про цілі та завдання стратегії, плану чи програми має якісний характер і коли на основі загальної інформації про стратегію, план чи програму неможливо дати кількісну оцінку потенційних впливів на довкілля. Метод дає можливість внести корективи в стратегію, програму чи план розвитку територіальної громади, виходячи з урахування в цьому документі регіональних екологічних цілей.

Регіональні екологічні цілі можуть бути визначені в конкретному регіональному документі або їх можна визначити на підставі аналізу регіональних стратегій, програм і планів.

Аналіз відповідності зобов'язань з охорони довкілля, встановлених на регіональному рівні, цілям Стратегії розвитку міста Івано-Франківська розглядається в Додатку 8. У цьому додатку також

наводиться приклад визначення шляхів врахування цих зобов'язань у ДДП. Для аналізу відповідності використовується метод цільового аналізу.

Прикладом «наскрізного» використання цільового аналізу для оцінки всіх елементів стратегічного документа є СЕО Генерального плану міста Оргієва, Республіка Молдова. З цим прикладом можна ознайомитися за посиланням:

http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/eia/meetings/2015/June_Chisin_au_17.05_SEA/RAPORT_SEA_ENG_FINAL.pdfh.

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 11 Закону у звіті про СЕО має бути представлений опис наслідків для довкілля, у тому числі здоров'я населення, зокрема вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3–5 та 10–15 років відповідно, а за необхідності – 50–100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.

Вибір методів виявлення наслідків реалізації ДДП відбувається відповідно до специфіки документа. В кожному конкретному випадку він є індивідуальним і здійснюється виконавцями СЕО. Найбільш поширеними методами, які доцільно використовувати, є:

- колективні експертні оцінки;
- контрольні списки;
- матриці впливів, конфліктів і синергізмів;
- аналіз тенденцій;
- аналіз ієрархій;
- оцінка ризиків для довкілля та здоров'я населення;
- ГІС-моделювання;
- сценарне моделювання.

У Проекті ПРОМІС використовувалося поєднання методів колективних експертних оцінок і контрольних списків. Оцінку ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії розвитку міста Горішніх Плавнів до 2028 року представлено у Додатку 9.

Рекомендується розглядати й аналізувати всі найбільш значущі екологічні й соціальні наслідки та пропонувати заходи щодо пом'якшення негативних впливів і посилення позитивних ефектів. Також особливу увагу в рамках СЕО рекомендується надавати аналізу кумулятивних ефектів, які дуже складно врахувати в рамках оцінки впливів на довкілля конкретних проектів. Розгляд потенційно можливих ефектів, які важко оцінити на певному рівні планування, рекомендується переносити на більш низькі рівні. При цьому в рамках СЕО не доцільно заглиблюватися в детальну оцінку впливів,

яку необхідно виконувати на рівні конкретного об'єкта чи виду планованої діяльності.

Під час оцінки значущості може бути корисним використання інформації про вихідні умови й показники, опрацьовані в процесі аналізу поточного стану довкілля. Підхід до оцінки значущості наслідків передбачає одночасний розгляд таких параметрів:

- інтенсивність очікуваного впливу (велика територія охоплення, довготривалий вплив) відповідно до результатів оцінки наслідків;
- цінність і вразливість складових довкілля, на які поширюється вплив.

Для визначення цінності та вразливості складових довкілля враховуються:

- наявність територій з особливим статусом (наприклад, національних природних парків);
- інші показники цінності або уразливості (наприклад, кількість людей, що проживають на певній території, або наявність будь-яких рідкісних видів флори й фауни);
- стандарти й порогові значення (наприклад, чи має місце перевищення встановлених нормативів викидів в атмосферне повітря до реалізації ДДП);
- цінність для місцевого населення (наприклад, зелені насадження або водойми).

Результатом оцінки значущості конкретного наслідку є висновок «так» (значний вплив) або «ні» (незначний вплив).

Одним із результатів СЕО є рекомендації щодо заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації ДДП й посилення позитивних. Такі рекомендації необхідно відобразити у звіті про СЕО із зазначенням, яким чином мають бути уточнені стратегічні рішення. Приклад рекомендацій СЕО до проекту Стратегії розвитку міста Запоріжжя наведено у Додатку 10.

Процес СЕО цікавий тим, що завдяки йому можна зробити важливий внесок у виявлення та розроблення виправданих альтернатив. На стадії оцінки може бути розпочато обговорення альтернативних сценаріїв у межах стратегії, програми чи плану, що розробляється. У звіті про СЕО повинна приділятися рівноцінна увага як запропонованому проекту ДДП, так і раціональним альтернативним варіантам.

У процесі розроблення ДДП можуть розглядатися такі альтернативні варіанти:

1. Альтернативні цілі та пріоритети, на досягнення яких спрямований ДДП. Як правило, такі варіанти пропонують той чи інший принциповий підхід до задоволення потреб у розвитку, а також загальні напрями бажаного розвитку (наприклад, сценарії розвитку).
2. Альтернативні варіанти діяльності, спрямованої на досягнення обраних цілей або пріоритетів. У цьому випадку альтернативи можуть містити подібний блок цілей, але відрізнятись різними напрямками економічного (в т. ч. промислового) та соціального розвитку.
3. Альтернативні варіанти умов здійснення запропонованої діяльності. Це варіанти заходів, спрямованих на забезпечення максимально можливого позитивного впливу ДДП і зведення до мінімуму (запобігання, зменшення та пом'якшення) їх негативного впливу. У цьому випадку альтернативи можуть базуватися на єдиних напрямках розвитку та пріоритетних проектах і відрізнятись в основному просторовим розташуванням пріоритетних проектів і, відповідно, різним режимом землекористування.

У процесі розроблення конкретного ДДП не слід обмежуватися альтернативними варіантами, виробленими в межах самого цього процесу. Наприклад, джерелом цілей і пріоритетів для стратегії, програми чи плану розвитку територіальної громади можуть слугувати регіональні стратегії розвитку.

Альтернативи доцільно визначати так, щоб вони відрізнялися одна від одної та демонстрували відмінності у ймовірних наслідках для довкілля, у тому числі здоров'я населення, і створювали можливості для порівняльного аналізу. Слід зазначити, що обрані альтернативи не обов'язково є взаємовиключними. Часто вони є взаємодоповнюючими.

У будь-якому разі кінцевим продуктом аналізу альтернатив має бути формування оптимального сценарію розвитку, що поєднує переваги декількох обраних альтернатив.

7. Громадське обговорення, консультації, врахування результатів SEO та ухвалення рішення

Громадське обговорення

Громадське обговорення рекомендується проводити після підготовки проекту звіту про SEO та публікації повідомлення про оприлюднення проекту ДДП і звіту про SEO.

Відповідно до вимог Закону замовник має розмістити проект ДДП і звіт про SEO на своєму офіційному веб-сайті для отримання та врахування пропозицій і зауважень громадськості. Крім того, повідомлення про оприлюднення проекту ДДП і проекту звіту про SEO має бути опубліковане у друкованих засобах масової інформації (не менш як у двох), визначених замовником.

У невеликих населених пунктах повідомлення про оприлюднення проекту ДДП і проекту звіту про SEO та передбачену процедуру громадського обговорення доцільно розміщувати у громадських місцях (магазинах, на зупинках громадського транспорту тощо).

Повідомлення про оприлюднення проекту ДДП та проекту звіту про SEO повинно містити таку інформацію:

- 1) повну назву ДДП;
- 2) повне найменування органу, який ухвалюватиме рішення про затвердження ДДП;
- 3) передбачену процедуру громадського обговорення, зокрема:
 - дату початку та строки здійснення процедури;
 - способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо);
 - дату, час і місце проведення запланованих громадських слухань (у разі проведення);
 - найменування органу, від якого можна отримати інформацію, та адресу, за якою можна ознайомитися з проектом ДДП, проектом звіту про SEO та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується проекту ДДП;
 - повне найменування органу, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштову та електронну адреси та строки подання зауважень і пропозицій.

Строк громадського обговорення встановлюється замовником і не може становити менш як 30 днів з дня оприлюднення повідомлення.

Оприлюднення проекту ДДП і проекту звіту про SEO для отримання пропозицій і зауважень не виключає можливості проведення громадських слухань, а також будь-яких інших форм публічного обговорення.

Якщо громадськість виявляє підвищений інтерес до проекту ДДП, рекомендується проводити громадські слухання або круглі столи.

Відповідно до вимог Закону за результатами громадського обговорення замовник готує довідку про громадське обговорення (див. табл. 2), в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у проекті ДДП і проекті звіту про SEO враховані зауваження і пропозиції (або обґрунтовує їх відхилення), а також обґрунтовує обрання саме цього проекту ДДП у тому вигляді, в якому він запропонований до ухвалення, серед інших виправданих альтернатив, які розглядалися.

Таблиця 2. Форма довідки про громадське обговорення

№	Автор зауваження/ пропозиції (юридична або фізична особа)	Формулювання в проекті ДДП/звіту про SEO, до якого висловлено зауваження	Зауваження /пропозиція	Спосіб врахування*	Обґрунтування**
До проекту ДДП					
...
...
До проекту звіту про SEO					
...
...

* Враховано / не враховано / враховано частково.

** За наявності зауважень чи пропозицій, які було відхилено або враховано частково.

Довідка про громадське обговорення є публічною інформацією. До довідки доцільно додавати отримані письмові зауваження й пропозиції та протокол громадських слухань (у разі проведення).

Громадське обговорення у процесі здійснення SEO проектів містобудівної документації слід проводити в порядку, визначеному Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».

Консультації з уповноваженими органами

Зазвичай процедура консультацій з уповноваженими органами щодо проекту ДДП та проекту звіту про SEO проводиться одночасно з процедурою громадського обговорення.

Замовник має подати проект ДДП, проект звіту про СЕО та повідомлення про оприлюднення цих документів (на паперових носіях і в електронному вигляді) до уповноважених органів влади (підрозділи з питань охорони навколишнього природного середовища та з питань охорони здоров'я).

Після отримання проекту ДДП та проекту звіту про СЕО уповноважені органи влади протягом п'яти робочих днів мають розмістити повідомлення про оприлюднення проекту ДДП на своєму офіційному веб-сайті із зазначенням замовника. У строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання, ці органи мають надати замовнику в письмовій формі зауваження й пропозиції до проекту ДДП та проекту звіту про СЕО.

За необхідності уповноваженим органам рекомендується залучати інші органи виконавчої влади або ОМС, спеціалістів і науковців до консультацій у строки, які не перевищують строк подання зауважень і пропозицій, а саме 30 днів з дня отримання проекту ДДП та проекту звіту про СЕО.

Усі зауваження й пропозиції, отримані від уповноважених органів протягом встановленого строку, відповідно до вимог Закону замовник має обов'язково розглянути та за результатами розгляду врахувати отримані зауваження й пропозиції або мотивовано їх відхилити.

Відповідно до вимог Закону за результатами консультацій замовник має підготувати довідку про консультації (див. табл. 3), в якій має підсумувати отримані зауваження і пропозиції та зазначити, яким чином у проекті ДДП і проекті звіту про СЕО враховані зауваження та пропозиції. Також замовник має обґрунтувати обрання саме цього ДДП у тому вигляді, в якому він запропонований до ухвалення, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки варто додати отримані письмові зауваження та пропозиції. Довідка про консультації є публічною інформацією.

Таблиця 3. Форма довідки про консультації

№	Уповноважений орган	Формулювання в проекті ДДП/звіті про СЕО, до якого висловлено зауваження	Зауваження/пропозиція	Спосіб врахування*	Обґрунтування**
До проекту ДДП					
...
До проекту звіту про СЕО					
...

* Враховано / не враховано / враховано частково.

** За наявності зауважень чи пропозицій, які було відхилено або враховано частково.

Відповідно до вимог Закону у разі неподання уповноваженими органами пропозицій і зауважень протягом 30 днів з дня отримання проекту ДДП і проекту звіту про СЕО вважається, що пропозиції та зауваження відсутні.

Враховання результатів СЕО та ухвалення рішення

Відповідно до частини дев'ятої статті 12 і частини п'ятої статті 13 Закону замовник має врахувати зауваження та пропозиції, отримані в результаті проведення СЕО, або мотивовано їх відхилити. Під час прийняття рішення про ухвалення ДДП замовник має врахувати звіт про СЕО, заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків, визначених у звіті про СЕО, а також зауваження і пропозиції, отримані від уповноважених органів і громадськості.

Резюме звіту про СЕО або основні висновки СЕО доцільно включити в проект ДДП окремим розділом (наприклад, з такою назвою «Стратегічна екологічна оцінка Стратегії (або Програми, або Плану)»). У цьому випадку звіт про СЕО може бути додатком до ДДП і затверджуватися разом з ним.

Відповідно до статті 16 Закону замовник протягом п'яти робочих днів з дня ухвалення ДДП має розмістити на своєму офіційному веб-сайті ухвалений ДДП, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків його виконання для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, довідку про консультації та довідку про громадське обговорення, письмово повідомити про це Мінприроди.

8. Моніторинг наслідків для довкілля від виконання стратегій, планів і програм розвитку міст і регіонів

СЕО не завершується прийняттям рішення про ухвалення ДДП. Значущі наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, необхідно відстежувати під час реалізації ДДП, зокрема для виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дає змогу отримати інформацію про реалізацію ДДП;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що ДДП виконується відповідно до ухваленого документа, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю й протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Для організації моніторингу впровадження ДДП замовник у межах своєї компетенції може створити Комітет з управління впровадженням, до складу якого можуть входити представники ОМС, бізнес-асоціацій і громадськості. Також замовник може створити або залучити для моніторингу впровадження Стратегії інші організаційні структури, такі як:

- моніторинговий комітет;
- тимчасова комісія міської ради;
- постійна комісія міської ради з питань бюджету та фінансів;
- окреме управління (відділ) міської ради;
- Агенція (Корпорація) економічного розвитку (може створюватись у формі громадської організації або комунальної установи (підприємства)).

Комітет з управління впровадженням має скликатися щопівроку для оцінки виконання завдань кожної з операційних цілей, передбачених стратегією.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації ДДП для довкілля необхідно застосовувати екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані. Приклад екологічних індикаторів наведено в табл. 4.

Таблиця 4. Екологічні індикатори для моніторингу виконання документа державного планування

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел
2.	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, діоксиди азоту та сірки) в атмосферне повітря
3.	Індекс забруднення атмосфери
Водні ресурси	
4.	Обсяги забору та використання свіжої води
5.	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
6.	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
7.	Якість води в малих річках
Озеленення	
8.	Рівень озеленення території міста
Енергетика	
9.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
10.	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. жителів
11.	Економія енергетичних ресурсів у результаті впровадження енергоефективних заходів
Відходи	
12.	Обсяги утворення ТПВ на території міста
13.	Обсяги утворення промислових відходів на території міста
14.	Обсяги утилізованих промислових відходів
15.	Обсяги накопичених промислових відходів

Здоров'я населення	
16.	Рівень захворюваності населення міста
17.	Кількість новоутворень у жителів міста
Екологічне управління	
18.	Обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища
19.	Кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти
20.	Обсяги коштів міжнародної технічної допомоги, кредитів, інвестиційних ресурсів фінансових установ, залучені містом у проекти енергоефективності

Додаток 1. Попередня оцінка (скринінг) можливих суттєвих екологічних наслідків реалізації Стратегії сталого розвитку Миргородського субрегіону до 2028 року

Критерій 1. Значимість Стратегії з погляду необхідності врахування екологічних міркувань, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, у т. ч. для сприяння збалансованому (сталому) розвитку.

Стратегія сталого розвитку Миргородського субрегіону до 2028 року (далі – Стратегія) має велике значення з погляду необхідності врахування екологічних міркувань, оскільки вона містить низку стратегічних і оперативних цілей, спрямованих на покращення стану довкілля, в т. ч. здоров'я населення. Це – стратегічні цілі: А.3. Розвиток екологічно дружньої аграрної сфери, А.4. Розвиток екологічно чистого транспорту, С.1. Формування екобезпечного простору субрегіону і оперативні цілі, В.1.4. Формування кластеру «Мережа здоров'я», В.2.4. Створення в межах субрегіону мережі природоохоронних територій і системи збереження біорізноманіття, С.3.1. Розвиток інфраструктури профілактики та лікування захворюваності (комплексна програма «Здоров'я громади»). Стратегія враховує екологічні міркування, в т. ч. пов'язані зі здоров'ям населення, що має сприяти збалансованому (сталому) розвитку субрегіону.

Стратегія відповідає цілям Стратегії розвитку Полтавської області на період до 2020 року (ухвалена рішенням 26 позачергової сесії обласної ради шостого скликання від 16 січня 2015 р.), зокрема операційним цілям, спрямованим на покращення стану довкілля та здоров'я населення: 1.1. Покращення здоров'я та продовження тривалості активного періоду життя людини; 1.3. Створення комфортних та безпечних умов проживання населення; 2.3. Забезпечення енергобезпеки, формування енергоефективних громадського, аграрного та промислового секторів, а також завданню 3.1.3 «Розвиток органічного сільського господарства та виробництва продуктів харчування».

Критерій 2. Ступінь, в якому Стратегія встановлює структуру для проектів і іншої діяльності, або стосовно місця, характеру, масштабів і умов функціонування, або з погляду виділення ресурсів.

Стратегія є основою для реалізації проектів. Деякі з цих проектів можуть мати як негативні, так і позитивні наслідки для довкілля, в т. ч. для здоров'я населення.

Критерій 3. Ступінь, у якому Стратегія впливає на інші плани та програми, зокрема в порядку ієрархії.

Стратегія не впливає на інші плани та програми, зокрема в порядку ієрархії.

Критерій 4. Екологічні проблеми, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, що стосуються Стратегії.

Окремі цілі Стратегії спрямовані на сприяння розв'язанню екологічних проблем, у т.ч. проблем, пов'язаних зі здоров'ям населення (табл. 1).

Таблиця 1. Цілі та завдання Стратегії, спрямовані на сприяння розв'язанню екологічних проблем, у т. ч. пов'язаних зі здоров'ям населення

Оперативна ціль	Завдання, які сприятимуть розв'язанню екологічних проблем, у т. ч. пов'язаних зі здоров'ям населення
А.3.1. Розвиток органічного землеробства	<ul style="list-style-type: none"> • Формування «клубу органічного землеробства» із зацікавлених представників бізнесу, науковців, потенційних інвесторів • Проведення просвітницької кампанії стосовно переваг запровадження органічного землеробства • Розроблення програми стимулювання розвитку органічного землеробства на території субрегіону • Визначення земельних ділянок сільськогосподарського призначення, які можуть бути надані для ведення органічного землеробства
А.4.1. Створення центру розвитку велотуризму	<ul style="list-style-type: none"> • Облаштування центру велосипедного туризму • Розроблення ефективних тренувань з велосипедного туризму • Підбір і підготовка тренерського складу
А.4.2. Розвиток велосипедної інфраструктури та міської мережі мобільності	<ul style="list-style-type: none"> • Розроблення та затвердження схеми розміщення велосипедних доріжок на території субрегіону • Будівництво (реконструкція) велосипедної інфраструктури та об'єктів міської мережі мобільності • Вдосконалення мережі доріг на території м. Миргорода • Проведення просвітницької кампанії серед населення – як пішоходів, так і велосипедистів і автомобілістів

Оперативна ціль	Завдання, які сприятимуть розв'язанню екологічних проблем, у т. ч. пов'язаних зі здоров'ям населення
А.4.3. Підтримка розвитку на території субрегіону мережі заправок для електромобілів	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення широкої інформаційної кампанії серед населення • Розроблення стратегії впровадження електричних зарядних станцій для автомобілів • Створення мережі електричних зарядних станцій для автомобілів на території субрегіону, визначення місць встановлення
В.1.2. Підвищення якості послуг курорту «Миргород», зокрема запровадження міжнародної системи сертифікації	<ul style="list-style-type: none"> • Запровадження нових, додаткових видів лікувально-бальнеологічних послуг • Запровадження нових (супутніх) послуг, що зробить лікування та відпочинок гостей субрегіону більш комфортним і цікавим • Проведення сертифікації послуг на предмет відповідності міжнародним стандартам якості • Покращення медичного обслуговування населення на базі санаторно-курортних закладів
В.1.4. Формування кластеру «Мережа здоров'я»	<ul style="list-style-type: none"> • Покращення стандартів медичного обслуговування населення • Запровадження механізмів кооперації комунальних лікувальних установ і санаторно-курортних закладів для підвищення рівня доступності медичних послуг жителям і гостям субрегіону
В.2.4. Створення в межах субрегіону мережі природоохоронних територій і системи збереження біорізноманіття	<ul style="list-style-type: none"> • Створення та впорядкування мережі екологічних стежок • Створення природно-заповідних об'єктів і розбудова екологічної мережі • Реалізація заходів, спрямованих на збереження цінних природних, ландшафтних комплексів, об'єктів тваринного й рослинного світу • Проведення навчальних і промоційних заходів з питань охорони природи • Створення умов для виховання екологічної поведінки людини в навколишньому середовищі • Облаштування місць змістовного дозвілля
С.1.2. Оптимізація системи поводження з ТПВ	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення освітньої та PR-кампанії щодо збору ТПВ • Підвищення рівня екологічної безпеки • Підвищення рівня комфортності проживання населення • Придбання пластикових контейнерів і сміттєвозів • Укладання договорів з власниками домогосподарств на вивезення ТПВ
С.1.3. Впровадження Плану дій сталого енергетичного розвитку міста Миргорода	<ul style="list-style-type: none"> • Підтримка актуального стану Плану дій сталого енергетичного розвитку міста Миргорода (моніторинг виконання, внесення змін) • Проведення заходів з підвищення енергоефективності об'єктів комунальної та житлової інфраструктури • Зменшення обсягів споживання енергоресурсів через впровадження енергозберігаючих технологій • Сприяння розвитку галузі з енергоефективної реконструкції у ЖКГ міста, популяризація механізмів, які

Оперативна ціль	Завдання, які сприятимуть розв'язанню екологічних проблем, у т. ч. пов'язаних зі здоров'ям населення
	<p>дадуть змогу власникам запровадити енергоефективні заходи у житлових будинках за власний кошт</p> <ul style="list-style-type: none"> Ухвалення програми щодо відшкодування частини відсоткової ставки за кредитами для населення, спрямованими на впровадження енергоефективних заходів
С.1.4. Розвиток альтернативної енергетики	<ul style="list-style-type: none"> Ухвалення програми підтримки та розвитку альтернативної енергетики Модернізація котелень через встановлення котлів з високим рівнем ККД і котлів, які працюють на альтернативних видах палива Встановлення ІТП в багатоквартирних будинках Проведення робіт з модернізації системи тепlopостачання м. Миргорода
С.1.5. Оптимізація системи зливової каналізації в місті Миргороді	<ul style="list-style-type: none"> Проведення комплексу заходів з модернізації та реконструкції систем водопостачання та водовідведення у м. Миргороді Зниження рівня споживання енергоресурсів через модернізацію машин і обладнання на КП «Миргородводоканал» Реалізація комплексу заходів з підвищення якості біологічної очистки стічних вод Проведення заміни труб і ремонту/реконструкції зливних колекторів
С.1.6. Очищення русл річок і водойм на території субрегіону	<ul style="list-style-type: none"> Відтворення та збереження природного стану р. Хорол Реалізація комплексу заходів, спрямованих на підтримку гідрологічного та санітарного стану р. Хорол на належному рівні Облаштування прибережної території, захист берегів від ерозії Проведення попереджувальних заходів для уникнення загибелі водних біоресурсів р. Хорол (особливо в зимовий період)
С.3.1. Розвиток інфраструктури профілактики та лікування захворюваності (комплексна програма «Здоров'я громади»)	<ul style="list-style-type: none"> Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо попередження захворювань і переваг здорового способу життя серед жителів Підвищення рівня знань, вмін і навичок серед жителів щодо управління здоров'ям Проведення моніторингу стану здоров'я населення Проведення щорічного безкоштовного обстеження учнівської молоді у співпраці з санаторно-курортними закладами Забезпечення комунальних медичних закладів необхідними базовими медпрепаратами Постійне оновлення матеріально-технічної бази комунальних лікувальних установ

Критерій 5. Характер екологічних наслідків (зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення) такий, як імовірність, тривалість, частота, зворотність, масштаб наслідків.

Реалізація Стратегії може мати потенційні екологічні наслідки, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, характер яких представлено в табл. 2.

Таблиця 2. Потенційні екологічні наслідки реалізації Стратегії, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення, та їхній характер

Стратегічний напрям/ціль	Потенційні екологічні наслідки	Характер наслідків
А. Розвиток бізнесу та зеленої економіки	<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток органічного землеробства • Розвиток велотуризму • Розвиток велосипедної інфраструктури • Покращення якості життя жителів і безпеки руху міста • Створення умов для профілактики серцево-судинних і інших захворювань • Створення мережі електричних зарядних станцій для автомобілів 	Позитивні екологічні наслідки
А.2.5. Створення індустріального парку на території субрегіону	<ul style="list-style-type: none"> • Негативні наслідки для довкілля в разі невідповідності використання земельних ділянок у межах індустріального парку санітарно-епідеміологічним і екологічним вимогам 	Ймовірні, несуттєві
В. Розвиток лікувально-бальнеологічної та рекреаційно-туристичної сфери	<ul style="list-style-type: none"> • Підвищення якості послуг курорту «Миргород» • Покращення стандартів медичного обслуговування населення • Створення та впорядкування на території мережі екологічних стежок • Створення природно-заповідних об'єктів і розбудова екологічної мережі • Збереження цінних природних, ландшафтних комплексів, об'єктів тваринного й рослинного світу • Виховання екологічної поведінки людини в навколишньому середовищі • Облаштування місць змістовного дозвілля 	Позитивні екологічні наслідки
С. Формування екобезпечного соціально-культурного простору субрегіону	<ul style="list-style-type: none"> • Покращення поводження з безпритульними тваринами • Підвищення рівня екологічної безпеки • Підвищення енергоефективності об'єктів комунальної та житлової інфраструктури • Зменшення обсягів споживання енергоресурсів через впровадження енергозберігаючих технологій • Модернізація котелень через встановлення котлів з високим рівнем ККД і котлів, які 	Позитивні екологічні наслідки

Стратегічний напрям/ціль	Потенційні екологічні наслідки	Характер наслідків
	<p>працюють на альтернативних видах палива</p> <ul style="list-style-type: none"> • Модернізація та реконструкція систем водопостачання та водовідведення у м. Миргороді • Підвищення якості біологічної очистки стічних вод • Реконструкція зливних колекторів • Покращення екологічного стану р. Хорол • Регулярне проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо попередження захворювань і переваг здорового способу життя, особливо серед учнівської молоді • Запровадження системи постійного моніторингу стану здоров'я населення 	
<p>D. Покращення системи управління та активізація громади субрегіону</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Покращення предметно-розвивального середовища для фізичного виховання, зміцнення здоров'я, загартування, безпеки життєдіяльності дітей 	<p>Позитивні екологічні наслідки</p>

Критерій 6. Ризики для довкілля, зокрема пов'язані зі здоров'ям населення.

Реалізація Стратегії не створюватиме нових ризиків для довкілля та здоров'я населення.

Критерій 7. Транскордонний характер наслідків.

Реалізація Стратегії не матиме транскордонних наслідків.

Критерій 8. Ступінь, в якому Стратегія стосується цінних чи вразливих районів, зокрема ландшафтів, які мають визнаний національний чи міжнародний охоронний статус.

Стратегія не стосується цінних чи вразливих районів, які мають визнаний національний чи міжнародний охоронний статус. На території субрегіону розташовано 6 територій і об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1266,4 га, з них 1 – загальнодержавного значення (парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Хомутецький») та 5 – місцевого значення.

Додаток 2. Основні екологічні проблеми міста Енергодара

Місто Енергодар називають енергетичною столицею України, адже на його території розташовані два містоутворюючих підприємства – «Запорізька АЕС ДП «НАЕК «Енергоатом» та ВП «Запорізька ТЕС» ПАТ «ДТЕК «Дніпроенерго», які входять до енергетичного комплексу країни і є найбільшими станціями в Європі. За даними прес-центру Запорізької АЕС, у 2015 році станція виробила 39,305 млрд кВт-год електроенергії, що склало 44,9 % виробництва усіх АЕС і 24,9 % загального виробництва електроенергії в країні. Запорізька ТЕС разом із Вуглегірською ТЕС є найпотужнішими за встановленою електричною потужністю теплоелектростанціями України.

Екологічна ситуація в місті визначається функціонуванням двох зазначених підприємств, від виробничої діяльності яких докільля зазнає значного техногенного навантаження. Оцінка стану довкілля в місті свідчить, що практично відсутні природні компоненти екосистеми, які б не зазнавали постійного негативного техногенного та антропогенного впливів. У місті наявні значні екологічні ризики й проблеми щодо стану повітряного басейну, поверхневих водних об'єктів і підземних вод, земель і зелених насаджень.

Забруднення атмосферного повітря

Основним джерелом забруднення атмосферного повітря міста є викиди внаслідок виробничої діяльності ВП «Запорізька ТЕС» (97 % усіх викидів міста). Джерела викидів Запорізької ТЕС оснащені установками очистки газу на 12,35 %. Ступінь очищення установок очистки газу – 90 %.

Найближчим сусідом м. Енергодара (на відстані 10 км) є м. Нікополь Дніпропетровської області. Повторюваність напрямку вітру від Енергодара до Нікополя перевищує 10 %. Таким чином, Нікополь знаходиться під впливом викидів Запорізької ТЕС, які загалом у 5 разів перевищують сумарні викиди підприємств м. Нікополя.

Зменшення викидів забруднюючих речовин об'єктами теплової електроенергетики є одним із міжнародних зобов'язань України в рамках договору про приєднання до Енергетичного Співтовариства. Україна повинна дотримуватися граничних значень викидів, встановлених Директивою 2001/80/ЄС (Large Combustion Plants Directive, LCPD). З 1 січня 2016 року ця Директива замінена в ЄС Директивою 2010/75/ЄС, що встановлює обмеження на промислові викиди (Industrial Emissions Directive, IED). Українські ТЕС, зокрема Запорізька ТЕС (табл. 1), згідно з умовами договору про Енергетичне Співтовариство, мають відповідати нормативам

Директиви 2001/80/ЄС з 1 січня 2018 року. Зменшення викидів із цих підприємств є нагальною проблемою, оскільки технічні характеристики більшості пилоочисних установок на ТЕС не дозволяють дотримуватися вимог Директив.

Таблиця 1. Енергоблоки Запорізької ТЕС, що підлягають дії Директив 2001/80/ЄС та 2010/75/ЄС

Енергоблок	Тип палива	Теплова потужність, МВт	Поточні валові викиди			Гранично допустимі викиди, мг/м ³					
			Концентрація, мг/м ³			Директива 2001/80/ЄС (LCPD)			Директива 2010/75/ЄС (IED)		
			Пил	NO _x	SO ₂	Пил	NO _x	SO ₂	Пил	NO _x	SO ₂
Запорізька 1	вугілля	786	986	1,550	3,840	50	200	400	20	200	200
Запорізька 2	вугілля	723	860	1,490	3,939	50	200	400	20	200	200
Запорізька 3	вугілля	723	848	1,484	4,089	50	200	400	20	200	200
Запорізька 4	вугілля	723	842	1,600	3,939	50	200	400	20	200	200
Запорізька 5	природний газ	1963		598		5	200	35	5	100	35
Запорізька 6	природний газ	2058				5	200	35	5	100	35
Запорізька 7	природний газ	2133		682		5	200	35	5	100	35

Забруднення поверхневих вод

ВП «Запорізька АЕС» у процесі своєї роботи для охолодження конденсаторів турбін використовує спеціально споруджений ставок-охолоджувач. У ВП «Запорізька АЕС» здійснюється в безперервному режимі продувка ставка-охолоджувача (зміна водних мас для поліпшення якості циркуляційної води) для підтримки якості води на екологічно безпечному рівні, зменшення імовірності утворення відкладень на охолоджувальних теплообмінних поверхнях та зниження температури охолоджуючої води у спекотний період року.

У межах м. Енергодара розташований прогулянковий канал, основні проблеми якого:

- виникнення застійних зон, де відбувається накопичення донних відкладень і мулів;
- перегрів води з недостатнім водообміном, який призводить до масового розвитку синьо-зелених водоростей, іноді до повного поглинання кисню у воді й заморних явищ;
- біологічне забруднення;
- незадовільний стан берегоукріплення прогулянкового каналу.

Понаднормовий вміст у підземних водах і ґрунті заліза й марганцю

Господарсько-питне водопостачання міста здійснюється водозабором інфільтраційного типу, який складається з лінійного ряду 30 свердловин, розташованих паралельно берегу Каховського водосховища. Вміст марганцю в окремих свердловинах перевищує гранично допустиму концентрацію в 10–20 разів, заліза – у 2–3 рази.

Для питного водопостачання м. Енергодара використовується четвертинний водоносний горизонт. У зоні живлення цього горизонту спостерігається підвищення концентрацій нітритів, нітратів, нафтопродуктів внаслідок життєдіяльності населених пунктів, впливу господарської діяльності ВП «Запорізька АЕС», ВП «Запорізька ТЕС», зрошувальних систем та інших суб'єктів господарювання. Потенційними джерелами забруднення підземних водоносних горизонтів є свердловини, які втратили свого власника під час реформування агропромислової галузі.

Значна кількість відходів

Відходи є одним із найбільш вагомих чинників забруднення довкілля й негативного впливу на всі його складові. Інфільтрація від захоронених відходів на полігонах, пилоутворення в процесі їх розміщення, вітрова та водна ерозії, інші чинники міграції токсичних речовин призводять до забруднення підземних і поверхневих вод, атмосферного повітря, земельних ресурсів.

У місті триває процес прогресуючого накопичення відходів. Обсяг їх щорічного утворення протягом 2011–2013 років становив 480–526 тис. тонн. Домінуючу їх частку становлять золошлакові відходи ВП «Запорізька ТЕС». Функціонують полігон захоронення неутилізованих промислових відходів Запорізької АЕС і два шламонакопичувачі.

Зібрані відходи житлового сектору, міських установ і організацій, ТПВ усіх підприємств промзони, а також промислові відходи 4 класу небезпеки ЗАЕС, прирівняні до ТПВ, видаляються на полігон ТПВ, який експлуатується з 1998 року. Потужність полігону – 644 тис. тонн; розрахунковий строк експлуатації – 16,3 року. Станом на 01.10.2014 на полігоні накопичено 446,9 тис. тонн відходів.

Лісові пожежі

Загальна площа земель лісового фонду міста становить 2142,3 га (33,7 % загальної площі земель міста). Недбале ставлення жителів міста до стану довкілля під час відпочинку призводить до частих лісових пожеж, у результаті яких щороку гине 60–130 га лісових насаджень. Протягом 2011 року у лісопарковій зоні міста виникла

151 пожежа загальною площею 26,93 га; у 2012 році виникли 103 пожежі загальною площею 35,16 га; у 2013 році – 62 пожежі загальною площею 13,92 га; у 2014 році у лісопарковій зоні міста виникли 63 невеликих лісових пожежі загальною площею 15,14 га.

Додаток 3. Заява про визначення обсягу СЕО проекту Стратегії розвитку міста Мелітополя на період до 2030 року

1. Замовник Мелітопольська міська рада

2. Вид і основні цілі ДДП, його зв'язок з іншими ДДП

Вид ДДП – Стратегія розвитку міста Мелітополя до 2030 року.

Мета Стратегії полягає у вирішенні спільних проблем і реалізації спільних завдань щодо ефективного розвитку продуктивних сил громади, раціонального використання ресурсного потенціалу, створення комфортних умов життя населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства.

У Стратегії визначені місія, стратегічне бачення, сценарії та напрями розвитку громади.

Стратегічне бачення – Мелітополь:

- відкрите місто для підприємницької успішності, інноваційний сервісний і логістичний центр Північного Приазов'я, готовий до міжнародної співпраці;
- територія для розвитку точного машинобудування, орієнтованого на експорт; центр переробної та харчової промисловості, яка базується на новітніх технологіях, забезпечених високопрофесійними кадрами;
- модерновий і привабливий, інклюзивний міський простір, який зберігає здоров'я та створює можливості для успішного розвитку особистості: освіти, спорту, міжкультурного діалогу;
- «зелена перлина» українських степів, місто креативних індустрій і туризму, комфортне для людей різних культур.

Бажана «траєкторія» розвитку, що має привести громаду до реалізації стратегічного бачення, забезпечуватиметься рухом за такими стратегічними напрямками розвитку:

A. Місто розвиненого бізнесу зі сприятливими умовами для інвестування.

B. Місто ресурсоефективної та екобезпечної інфраструктури.

C. Місто ефективного врядування та сучасних публічних послуг.

Стратегія розвитку міста пов'язана зі Стратегією розвитку Запорізької області до 2020 року.

3. Те, якою мірою ДДП визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (зокрема щодо

визначення місцезнаходження, розміру, потужності, розміщення ресурсів)

Методологія розроблення Стратегії розвитку міста передбачає розроблення Плану її реалізації. Для кожного з визначених напрямів розвитку розробляються стратегічні (загальні) цілі, на основі яких визначаються цілі нижчого порядку – оперативні цілі. За кожною оперативною ціллю розробляється низка проектів. Серед цих проектів можуть бути проекти, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проектів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

4. Ймовірні наслідки

а) для довкілля:

У процесі здійснення СЕО мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації Стратегії. Зокрема, мають бути оцінені наслідки для таких складових довкілля:

- атмосферне повітря;
- водні ресурси;
- відходи;
- земельні ресурси;
- біорізноманіття та рекреаційні зони;
- наслідки для здоров'я населення.

Оскільки Стратегія містить стратегічний напрям «В. Місто ресурсоефективної та екобезпечної інфраструктури» можуть мати місце позитивні наслідки для довкілля.

б) для територій із природоохоронним статусом:

На території м. Мелітополя розташовано 8 територій і об'єктів природно-заповідного фонду, з них 1 – загальнодержавного значення, 7 – місцевого значення. Під час здійснення СЕО слід оцінити ймовірні наслідки для цих територій.

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, зокрема якщо ДДП не буде ухвалено

Аналітичне дослідження основних соціально-економічних і демографічних тенденцій у ретроспективі останніх років та, відповідно, моделювання соціально-економічного ландшафту (взаємонакладання стійких у часі чинників впливу) міста дали можливість сформулювати такі сценарії розвитку міста:

- інерційний (песимістичний) сценарій розвитку: «Хай все лишиться, як було!»;

- сценарій інтенсивного розвитку: «Нові реформи – нові можливості!»;
- сценарій раціонального розвитку: «До великої мети малими кроками!».

Оскільки останній сценарій є найбільш імовірним, він став базою для формулювання стратегічного бачення та місії міста. Тому в разі потреби виправдані альтернативи мають бути розглянуті в межах цього сценарію.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час СЕО

Під час проведення СЕО будуть застосовані такі аналітичні методи:

- колективні експертні оцінки;
- контрольні списки;
- аналіз тенденцій;
- SWOT-аналіз;
- цільовий аналіз.

Також будуть використані такі методи участі громадськості, як інформування, консультування, опитування, коментування, обговорення, участь у засіданнях робочої групи із СЕО.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання ДДП

Під час здійснення СЕО передбачається розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища. Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

а) раціонального й економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних і інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища й безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

е) здійснення заходів щодо збереження й невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

Заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (розділ III).

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про CEO

Пропонується така структура звіту про CEO:

- 1) методологія проведення CEO;
- 2) зміст та основні цілі Стратегії розвитку міста;
- 3) основні екологічні проблеми міста;
- 4) SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті;
- 5) аналіз трендів стану довкілля в місті;
- 6) аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям;
- 7) можливі чинники змін антропогенного та природного характеру;
- 8) ймовірні наслідки для довкілля;
- 9) рекомендації CEO;
- 10) організація моніторингу фактичного впливу Стратегії на довкілля;
- 11) висновки;
- 12) список учасників Робочої групи із CEO.

9. Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, строки їх подання

Зауваження й пропозиції до Заяви про визначення обсягу CEO проекту Стратегії розвитку міста Мелітополя до 2030 року подаються до відділу з благоустрою та екології виконавчого комітету Мелітопольської міської ради.

Відповідальна особа: начальник відділу Громико Олексій Сергійович (контактні дані: ecology@mlt.gov.ua; 44-45-54).

Строк подання зауважень і пропозицій становить 15 днів, тобто до 15 травня 2019 року.

Додаток 4. Дорожня карта проведення CEO Стратегії розвитку курорту «Хмільник» на період до 2027 року

Терміни	Етапи: опис завдань та обсягів робіт
Травень 2017 року	Формування Робочої групи з проведення CEO Стратегії
Перша декада травня 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення Першого засідання Робочої групи • Затвердження методології проведення CEO • Визначення ключових екологічних проблем на території курорту «Хмільник» • Проведення SWOT-аналізу екологічної ситуації • Затвердження структури звіту про CEO
Травень 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Узагальнення пропозицій членів Робочої групи щодо цілей і завдань Стратегії • Підготовка розділу звіту про CEO щодо опису базового рівня стану довкілля на території курорту «Хмільник»
Перша декада червня 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення Другого засідання Робочої групи • Обговорення проекту звіту про CEO • Оцінка ступеня врахування регіональних екологічних цілей у Стратегії • Проведення оцінки впливу на довкілля • Визначення заходів для пом'якшення впливу на довкілля
Червень 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Опрацювання та узагальнення пропозицій членів Робочої групи щодо оцінки впливу на довкілля та заходів для пом'якшення цього впливу • Підготовка розділів звіту про CEO щодо впливу на довкілля та заходів з пом'якшення впливу на довкілля • Збір пропозицій і доопрацювання звіту про CEO
Перша декада липня 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Проведення Третього засідання Робочої групи • Обговорення проекту звіту про CEO • Обговорення плану екологічного моніторингу впровадження Стратегії
Липень 2017 року	<ul style="list-style-type: none"> • Збір пропозицій членів Робочої групи та доопрацювання звіту про CEO • Презентація звіту про CEO на спільному засіданні Робочої групи із CEO та Робочої групи з розроблення Стратегії
Серпень 2017 року	Ухвалення звіту про CEO

Додаток 5. Структура звіту про СЕО Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року

Вступ

1. Методологія проведення СЕО
 - 1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні
 - 1.2. Методологія проведення СЕО
 2. Стратегія розвитку міста Запоріжжя до 2028 року
 3. Оцінка екологічної ситуації в місті Запоріжжі
 - 3.1. Ключові екологічні проблеми міста
 - 3.2. SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті
 - 3.3. Аналіз трендів стану довкілля
 4. Аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям
 5. Оцінка впливу Стратегії на довкілля
 - 5.1. Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру
 - 5.2. Ймовірний вплив Стратегії на складові довкілля
 6. Рекомендації СЕО
 7. Організація моніторингу фактичного впливу Стратегії на довкілля
 8. Висновки
 9. Список використаних джерел
- Додаток. Список учасників Робочої групи із СЕО

Додаток 6. SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті Кременчуці

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Водні ресурси (р. Дніпро, Дніпродзержинське водосховище, річки Сухий Кагамлик, Крива Руда, Сухий Омельник) • Природні ресурси: Кременчуцький залізорудний район (залізна руда, граніт, щебінь, пісок, джерела мінеральних вод) • Багатогалузевий і диверсифікований господарський комплекс (промисловість, будівництво, транспорт, сфера послуг) • Вигідне географічне розташування: на перетині транспортних шляхів • Розвинена інфраструктура водного, залізничного, автомобільного транспорту • Працюючі науково-дослідні й проектні інститути • ВНЗ і мережі професійно-технічних училищ • Розвинена інженерна та комунікаційна інфраструктура • Діючі очисні споруди міста (комплекс механічної, фізико-хімічної, біологічної очистки) • Створено відділ енергоменеджменту у структурі виконавчих органів міської ради • Системна заміна світильників зовнішнього освітлення на енергоефективні, капітальний ремонт електромереж зовнішнього освітлення • Розгалужена система зелених насаджень • Рекреаційна зона вздовж Дніпродзержинського водосховища на лівому березі Дніпра • 5 об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та один об'єкт загальнодержавного значення 	<ul style="list-style-type: none"> • Валовий обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є найбільшим серед населених пунктів Полтавської області • Дисперсне розташування промислових і комунальних підприємств, необхідність організації санітарно-захисних зон • Стаціонарні джерела забруднення (нафтопереробні, машинобудівні та енергетичні підприємства) мають високі класи небезпеки • Значна частина забруднення атмосферного повітря припадає на автомобільний транспорт і підприємства • Розміщення в прибережній захисній смузі водосховища ряду виробництв, не сумісних з режимом водоохоронних територій • Існуюча система водоочистки не забезпечує стабільну відповідність води державним санітарним нормам • Підтоплення території через підняття рівня підземних вод і замулення водовідвідних споруд • Замулення та заростання русл річок Сухий Кагамлик, Крива Руда, Дніпро (влітку) • Відсутність єдиної системи утримання зелених насаджень • Основне та резервне джерело водопостачання міста знаходяться в незадовільному стані, втрати води з водопровідних мереж через їх зношеність • Незадовільний стан каналізаційної системи • Значні обсяги промислових стоків • Відсутність централізованої зливової каналізації • Невідповідність якості води в Кременчуцькому водосховищі

<ul style="list-style-type: none"> Здійснюється моніторинг атмосферного повітря (стаціонарний, пересувний) 	<p>нормативам</p> <ul style="list-style-type: none"> Полігон ТПВ необлаштований, немає захисту від забруднення підземних вод Великі обсяги промислових і побутових відходів Відсутність ефективного енергоменеджменту та плану дій сталого енергетичного розвитку Низький рівень впровадження енергоефективних технологій Неповне оснащення бюджетних установ і житлового фонду міста засобами обліку та регулювання споживання енергоресурсів Недостатній розвиток і благоустрій рекреаційної зони вздовж водотоків Відсутність об'їзних доріг, потужне транспортне навантаження на мостовий перехід Відсутність аналізу захворюваності населення у зв'язку із забрудненням довкілля Незадовільний стан природно-заповідного фонду Незадовільний стан зелених насаджень на території та навколо міста Відсутність єдиної консолідуючої природоохоронної програми або стратегії Встановлення газових заправок біля житлових масивів Система моніторингу атмосферного повітря орієнтована на контроль діяльності підприємств, а не на оцінювання стану атмосферного повітря в зоні житлової забудови
<p>Можливості</p>	<p>Загрози</p>
<ul style="list-style-type: none"> Стимулювання енергоефективності у виробництві та житлово-комунальній сфері Використання альтернативних джерел енергії Значний кліматичний і технологічний потенціал для впровадження сонячної енергетики Впровадження енергоощадних технологій Подальший розвиток екологічного 	<ul style="list-style-type: none"> Політична нестабільність і воєнні дії на сході України Продовження економічної стагнації через політичну кризу Постійна концентрація в місті екологічно небезпечних виробництв Зростання кількості аварійних ситуацій через зношеність комунальної інфраструктури Зростання рівня забруднення

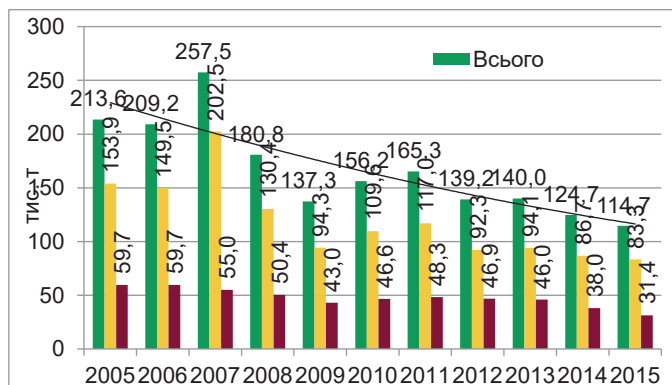
<p>управління</p> <ul style="list-style-type: none">• Можливість отримання кредитів від міжнародних фінансових установ	<p>водних об'єктів внаслідок неефективної системи очищення стічних вод у промисловості та комунальному господарстві</p> <ul style="list-style-type: none">• Зростання рівня захворюваності внаслідок забруднення довкілля• Плани побудови нових заводів поблизу м. Кременчука та Кременчуцького району, близькість Біланівського гірничо-збагачувального комбінату
--	---

Додаток 7. Аналіз поточного стану атмосферного повітря й тенденцій його зміни в місті Запоріжжі

За даними Державної служби статистики України, у 2015 році Запорізька область за обсягами викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення посіла четверте місце (після Донецької, Дніпропетровської та Івано-Франківської областей), становлячи майже 6,8 % загального обсягу викидів забруднюючих речовин України. Значна частина ваги у загальному показнику викидів забруднюючих речовин в області припадає на підприємства у містах Енергодарі (53,7 %, або 103,9 тис. т) та Запоріжжі (43,0 %, або 83,3 тис. т).

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря міста Запоріжжя є промислові підприємства, викиди яких становлять 60–70 % від загального валового викиду забруднюючих речовин, і автотранспорт (викиди становлять 30–40 %).

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в місті Запоріжжі у 2005–2015 роках (рис. 1) свідчить про зниження обсягів викидів. Порівняно з 2005 роком загальний обсяг викидів скоротився на 46,3 %, а порівняно з 2013 роком – на 18,1 %.

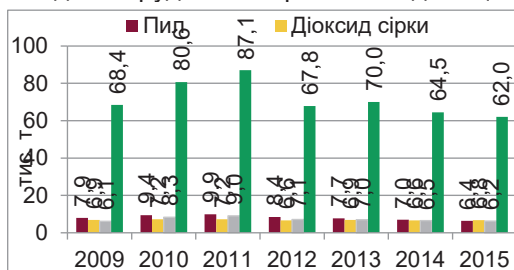

Джерело: Головне управління статистики у Запорізькій області

Рис. 1. Динаміка викидів забруднюючих речовин (без діоксиду вуглецю) в атмосферне повітря в місті Запоріжжі у 2005–2015 роках

Динаміка викидів пилу, діоксиду азоту, діоксиду сірки та оксиду вуглецю від стаціонарних джерел у 2009–2015 роках представлена на рис. 2. Найпоширеніші забруднюючі речовини у 2015 році – це оксид вуглецю (74,5 % усіх викидів від стаціонарних джерел), діоксид сірки (8,2 %), речовини у вигляді твердих суспендованих частинок (7,7 %) і оксид азоту (7,5%).

Викиди підприємств (ПАТ «Запоріжсталь», ПАТ «Дніпроспецсталь», ПрАТ «Запоріжжкокс», ПАТ «Український графіт», ПАТ «Запорізький завод феросплавів», ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ПАТ «Запоріжсклофлюс», ПрАТ «Запоріжвогнетрив», ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ПАТ «Запорізький абразивний комбінат», ЗДП «Кремнійполімер», АТ «Мотор Січ», ТОВ «Завод кольорових сплавів») становлять 95 % від загального обсягу викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел.

Джерело: Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Запорізькій області у 2015 році

Рис. 2. Динаміка викидів найпоширеніших забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел в місті Запоріжжі у 2009–2015 роках, тис. тонн

За даними досліджень якості атмосферного повітря у житловій забудові, які проводяться Державною установою «Запорізький обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» згідно із Санітарними правилами охорони атмосферного повітря населених пунктів, рівень забрудненості атмосферного повітря за критерієм показника рівня забруднення залишається «неприпустимим», а за ступенем небезпеки – «помірно небезпечним». У зоні житлової забудови під факелом викидів промислових підприємств у 2015 році виконано 1456 досліджень стану атмосферного повітря (у 2014 році – 1524 дослідження).

Перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин виявлено у 231 випадку, що становило 15,86 % від загальної кількості проб (у 2014 році не відповідали нормативам 18,57 % проб). Перевищення ГДК забруднюючих речовин у 2015 році були зафіксовані за вмістом у повітрі пилу, фенолу, сірковуглецю та сірководню.

Систематичні спостереження за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста Запоріжжя проводяться Запорізьким обласним центром з гідрометеорології на 5 стаціонарних постах. Рівень забрудненості атмосферного повітря в житловій забудові залишається «помірно небезпечним». У зоні житлової забудови під факелом викидів промислових підприємств у 2015 році проведено більше 1100 досліджень стану атмосферного повітря. Перевищення гранично допустимих концентрацій (ГДК) забруднюючих речовин виявлено у 190 випадках, що становить 17 % від загальної кількості проб.

Середньомісячні концентрації за містом перевищували ГДК в 2,1 раза за двоокисом азоту, в 1,1 раза – за оксидом азоту, в 2,0 раза – за фенолом і в 1,7 раза – за формальдегідом. Середньомісячні концентрації пилу, оксиду вуглецю, двоокису сірки, хлористого водню, фтористого водню не перевищували ГДК.

Найбільше забруднення атмосфери у 2015 році було у Вознесенівському, Заводському, Дніпровському та Шевченківському районах міста. Нижче середньобагаторічного показника реєструвалося забруднення атмосфери в Хортицькому, Комунарському та Олександрівському районах міста.

Додаток 8. Аналіз відповідності та шляхи врахування зобов'язань з охорони довкілля, встановлених на регіональному рівні, цілям Стратегії розвитку міста Івано-Франківська

Аналіз відповідності зобов'язань з охорони довкілля, встановлених на регіональному рівні, цілям Стратегії розвитку міста Івано-Франківська

Регіональні екологічні цілі для Івано-Франківської області визначені у Стратегії розвитку Івано-Франківської області на період до 2028 року.

Робоча група із СЕО провела аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям (табл. 1).

Таблиця 1. Аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям

Регіональні екологічні цілі	Стратегічні напрями Стратегії розвитку міста Івано-Франківська до 2028 року			
	А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу	В. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури	С. Місто відкритої влади і сучасного управління	Д. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища
1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	+	++	0	+
2. Підтримка альтернативної енергетики	+	++	0	0
3. Запобігання та ліквідація наслідків надзвичайних екологічних ситуацій	0	+	0	0
4. Зменшення негативного впливу на довкілля промислових та житлово-комунальних об'єктів	+	++	0	0
5. Розвиток екомережі та збереження біорізноманіття	0	0	0	0
6. Збереження навколишнього природного середовища	+	++	+	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ – цілі Стратегії добре узгоджені з регіональними екологічними цілями.

+ – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені в Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів.

0 – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі нейтральні відносно одні до одних.

- – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та регіональних екологічних цілей.

-- – цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цих цілей Стратегії.

Шляхи врахування регіональних зобов'язань у сфері охорони довкілля в Стратегії розвитку міста Івано-Франківська

Стратегічний напрям А «Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу» спрямований на залучення інвестицій та створення умов для розвитку бізнесу. Цей напрям передбачає реалізацію оперативної цілі А.4.1., спрямованої на впровадження екологічних стандартів діяльності бізнесу та підтримку «зеленого» бізнесу. Тому він принципово узгоджується з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6. Для більш повного узгодження стратегічного напрямку А з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6 доцільно включити:

- в оперативну ціль А.1.2. – оперативне завдання з формування бази даних наукових розробок з питань ресурсозбереження, енергоменеджменту, енергоефективності, відновлюваних джерел енергії, переробки відходів, озеленення та створення механізму комерціалізації наукових розробок;
- в оперативну ціль А.4.1. – оперативні завдання з проведення тренінгів для представників МСП з питань «зеленого» бізнесу, енергоменеджменту, альтернативної енергетики та збалансованих моделей споживання і виробництва.

Стратегічний напрям В «Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури» спрямований на покращення екологічної ситуації через створення дружньої до довкілля інфраструктури. Тому

він добре узгоджується з регіональними екологічними цілями 1, 2, 4 і 6 і принципово узгоджується з ціллю 3.

Стратегічний напрям С «Місто відкритої влади та сучасного управління» передбачає забезпечення ефективного врядування із залученням громадян до управління містом. Цей напрям принципово узгоджується з регіональною екологічною ціллю 6 (завдяки оперативній цілі С.1.3. «Організація навчань з питань сталого розвитку, охорони довкілля, гендерної рівності») і є нейтральним до цілей 1–5.

Для узгодження стратегічного напрямку С з регіональними екологічними цілями 1, 2 і 4 доцільно додати:

- в оперативну ціль С.1.1. – оперативне завдання з впровадження системи інформування населення щодо екологічної ситуації в місті на веб-сайті міської ради, а також через теле- і радіопрограми, тематичні випуски та статті у газетах;
- в оперативну ціль С.2.2. – оперативне завдання з підтримки громадських ініціатив, зокрема екологічних.

Стратегічний напрям Д «Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища» передбачає підвищення якості життя містян завдяки якісній освіті та медицині, а також формуванню культурного середовища. Цей напрям принципово узгоджується лише з регіональною екологічною ціллю 1. Для більш повного узгодження цього стратегічного напрямку з регіональними екологічними цілями варто додати оперативні завдання, пов'язані з покращенням якості довкілля міста.

Додаток 9. Оцінка ймовірних наслідків для довілля від реалізації Стратегії розвитку міста Горішніх Плавнів до 2028 року

Робоча група із СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії на складові довілля відповідно до контрольного переліку, наведеного в табл. 1.

Таблиця 1. Оцінка ймовірного впливу Стратегії на довілля відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	+
	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			•	
	Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
	Появу джерел неприємних запахів			•	
	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	
Водні ресурси					
	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	
	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)			•	+
	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти			•	
	Значне зменшення кількості води, що використовується для водопостачання населенню			•	
	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			•	+
	Появу загроз для людей і об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			•	
	Зміни напрямків і швидкості течії поверхневих вод або обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкта			•	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			•	+
	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			•	
	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	
	Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	+
Відходи					
	Збільшення кількості утворюваних ТПВ			•	+
	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	+
	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	+
	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	+
	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	
Земельні ресурси					
	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
	Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	+
	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			•	
	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози, через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			•	
	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			•	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони					
	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території)			•	
	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	+

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь у цілому			•	
	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
	Будь-який вплив на кількість і якість рекреаційних можливостей			•	+
	Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини			•	+
	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)			•	+
Населення та інфраструктура					
	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	+
	Вплив на стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі		•		
	Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			•	+
	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			•	
	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			•	+
	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	
Екологічне управління та моніторинг					
	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	+
	Погіршення екологічного моніторингу			•	
	Усунення механізмів впливу ОМС на процеси техногенного навантаження			•	+
	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	+
Інше					
	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	
	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	+

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
	Суттєве порушення якості природного середовища			•	+
	Появу можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			•	
	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			•	

На основі експертних оцінок, представлених в табл. 1, можна зробити висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на окремі складові довкілля, представлені у табл. 2.

Таблиця 2. Висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля

Складові довкілля	Ймовірний вплив Стратегії на довкілля
Атмосферне повітря	У результаті реалізації Стратегії не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе навіть покращення якості атмосферного повітря внаслідок розвитку в місті велосипедного руху та запровадження енергоефективного управління міським господарством.
Водні ресурси	Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії не має призвести до погіршення стану водних ресурсів. Водночас Стратегія містить оперативні цілі В.3.2 «Реконструкція окремих об'єктів очисних споруд міста» та В.3.3 «Відновлення гідрологічного режиму та берегоукріплення Дніпродзержинського водосховища й водойм міста», досягнення яких має привести до покращення якості поверхневих вод внаслідок очищення стічних вод і до відновлення санітарного й гідрологічного режиму р. Дніпро та Паркового озера.
Відходи	Місто характеризується високим рівнем утворення й накопичення значних обсягів промислових і побутових відходів. Реалізація цілі В.3.1 «Створення комплексної системи поводження з ТПВ» має сприяти зменшенню обсягів утворення ТПВ. Залишається проблемою утилізація накопичених промислових відходів IV класу небезпеки, яка в перспективі може бути вирішена внаслідок розроблення та застосування інноваційних технологій утилізації промислових відходів.
Земельні ресурси	Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу та появи таких

Складові довілля	Ймовірний вплив Стратегії на довілля
	загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Зменшенню вітрової та водної ерозії ґрунтів має сприяти реалізація оперативної цілі В.3.4 «Озеленення міста». Уникненню будь-яких конфліктів між цілями Стратегії та цілями громади має сприяти реалізація цілі С.4.1 «Залучення громадськості до управління містом».
Біорізноманіття та рекреаційні зони	У Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість реалізація оперативної цілі В.1.1 «Облаштування міської інфраструктури відпочинку біля водойм» має сприяти зростанню кількості та якості рекреаційних можливостей і покращенню естетичних показників зон відпочинку біля водойм.
Культурна спадщина	Реалізація Стратегії не має призводити до негативного впливу на об'єкти історико-культурної спадщини. Натомість реалізація оперативної цілі В.1.3. «Створення нових і просування існуючих туристичних продуктів» містить проект «Музей під відкритим небом», який передбачає створення привабливого історичного, просвітницького середовища (Археопарк Барбара).
Населення та інфраструктура	Стратегія не передбачає появи нових ризиків для здоров'я населення області. До того ж реалізація оперативної цілі С.2 «Здорова громада – задоволення особливих потреб» має сприяти покращенню здоров'я містян. До покращення транспортної системи має привести реалізація оперативної цілі В.1.4 «Створення велоінфраструктури в місті».
Екологічне управління, моніторинг	Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає покращення поводження з відходами та підвищення енергоефективності управління міським господарством. Стратегія передбачає створення системи моніторингу. Моніторинг базуватиметься на аналізі досягнення запланованих результатів з використанням визначених показників (індикаторів), серед яких є й екологічні індикатори. Реалізація стратегічної цілі В.2 «Енергоефективне управління міським господарством» сприятиме зменшенню споживання палива та енергії.
Кумулятивний вплив	Ймовірність того, що реалізація Стратегії приведе до таких можливих впливів на довілля або здоров'я людей, які самі собою будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку міста Горішніх Плавнів не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може сприяти покращенню екологічної ситуації в місті.

Додаток 10. Рекомендації СЕО до проекту Стратегії розвитку міста Запоріжжя

Ці рекомендації були сформовані на основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення СЕО Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року, після консультацій з розробниками Стратегії. Розділ відображає пропозиції Робочої групи до переліку цілей Стратегії, спрямовані на зменшення можливого її впливу на довкілля в майбутньому.

Пропозиція Робочої групи із СЕО визначити екологічний напрям, як окремий стратегічний напрям розвитку міста, була врахована розробниками Стратегії. До стратегічних напрямів було включено напрям А «Місто здорового довкілля та ресурсозбереження». Тому Стратегія орієнтована на збалансування економічної, екологічної та соціальної складових розвитку, що полегшило процес проведення СЕО.

Пропозиції, які були запропоновані Робочою групою із СЕО та розглянуті розробниками Стратегії, наведені в табл. 1 (у зв'язку з великим обсягом таблиця представлена частково – лише для двох стратегічних напрямів розвитку міста). Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії було виявлено оперативні цілі, які потребують уточнення формулювань. Також запропоновано ряд оперативних завдань, реалізація яких може сприяти поліпшенню екологічної ситуації в місті.

Таблиця 1. Врахування пропозицій Робочої групи із СЕО до цілей Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
Включити до Стратегії екологічний напрям як окремий стратегічний напрям розвитку міста		Включено стратегічний напрям А «Місто здорового довкілля та ресурсозбереження»
Стратегічний напрям А. Місто здорового довкілля та ресурсозбереження		
Стратегічна ціль А.1. Місто чистого довкілля		
А.1.1. Ресурсоефективне та економічно вигідне поводження з	Розробка схеми санітарного очищення міста	Враховано
	Вдосконалення селекційного збирання відходів	Враховано

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
відходами	Вирішення питання будівництва міського полігону з переробки ТПВ	Враховано
	Завершення будівництва полігону ТПВ № 3	Враховано
	У всіх місцевих засобах інформації (телебачення, газети, радіо) та на засіданнях круглих столів почати системну, постійну, роз'яснювальну роботу серед населення про необхідність роздільного сортування сміття. До 2019 року створити сучасну інфраструктуру такого збирання. Ввести з 2019 року штрафи за несортування сміття серед населення	Враховано частково
	До 2020 року побудувати сміттєпереробний завод з метантенками й газогенераторними установками	Враховано
	Побудова заводу з переробки ртутних ламп і батарейок	Не враховано
	Створення умов для МСБ в галузі переробки вторинних ресурсів	Враховано
	Розроблення програм поводження з відходами	Враховано
	Організація роздільного збирання відходів, вилучення небезпечних та ресурсоцінних компонентів	Враховано
А.1.2. Впровадження технологій очищення викидів стаціонарних і пересувних джерел - забруднювачів атмосферного повітря	Замінити назву цілі на «Зменшення забруднення атмосферного повітря міста»	Враховано
А.1.2. Зменшення забруднення атмосферного повітря міста	Впровадження автоматизованої системи контролю та обліку викидів на 20 найбільших джерелах-забруднювачах підприємств міста, які створюють найвищий рівень ризику на території міста	Враховано. Додано оперативне завдання «Розвиток автоматизованої системи контролю та обліку викидів на джерелах забруднення»
А.1.3. Альтернативне водопостачання	Вилучити оперативну ціль. Замість неї додати оперативну ціль:	Враховано. Назву змінено на

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
	Покращення системи комунального водопостачання та водовідведення КП «Водоканал», або Ощадне водоспоживання	«Безпечне водопостачання та водовідведення»
А.1.3. Безпечне водопостачання та водовідведення	<ul style="list-style-type: none"> - Зменшення обсягів забору води шляхом впровадження замкнених циклів, використання локальних очисних споруд для зливових стоків - Проведення інвентаризації зливових стоків - Запровадження схем повторного використання води для технічних потреб - Зменшення обсягів використання свіжої води для виробничих потреб 	Враховано частково
	Ліквідація відходів мулових осадів на о. Хортиця	Не враховано
	Локалізація очисних споруд у житловій і рекреаційній забудові	Не враховано
	Припинення експлуатації полів фільтрації на о. Хортиця	Враховано
	<ul style="list-style-type: none"> - Збудувати очисні споруди каналізації на о. Хортиця (вирішити питання з очищення стічних вод на території о. Хортиця) - Ліквідувати існуючі відстійники на о. Хортиця - Провести реконструкцію/будівництво каналізаційних колекторів та водоводів - Побудувати цех утилізації осадів, що утворюються у процесі очистки стоків 	Враховано частково
	Водозабірні споруди ДВС-1, ДВС-2 працюють без рибозахисних пристроїв, що не відповідає вимогам Водного кодексу України (статті 97, 98). Необхідно розробити проекти та монтаж рибозахисних пристроїв на водозабірних спорудах. Виконати донні вишукування та очистку русла від органічних залишків у районі розташування водозабірних споруд	Не враховано
	- Звільнити територію під муловими	Враховано

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
	<p>майданчиками на ЦОС 1 та ЦОС 2 шляхом переробки залишків мулу, застосовуючи екологічні методи переробки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вирішити питання з безпечним використанням активного мулу на ЦОС-1, ЦОС-2; побудувати біореактори-сульфатредуктори (для звільнення води від важких металів) на вході в очисні споруди, а для кращого зневоднення мулу відновити роботу мезофільних метантенків - Провести реконструкцію центральних очисних споруд каналізації правобережної частини міста (ЦОС-2), Дніпровської водопровідної станції правобережної частини міста (ДВС-2) з удосконалення технології очищення та знезараження води - Провести реконструкцію хлораторних на насосних станціях - Впровадити на Дніпровських водопровідних станціях лівобережної та правобережної частин міста (ДВС-1, 2) повторне використання промивних та дренажних вод - Відчутно збільшити кількість водопровідних мереж, які щороку замінюються - Забезпечити необхідний резервуарний парк запасу питної води 	частково
	Провести заміну усього застарілого енергомісткого насосного обладнання	Враховано
А.1.4. Поліпшення екологічного стану малих річок і річки Дніпро	Оперативне завдання «Ідентифікація та створення реєстру усіх джерел забруднення поверхневих водойм, зокрема зливових стоків» замінити на «Організація контролю за якістю й кількістю скинутих у водні об'єкти стічних вод по випусках дощової каналізації міста»	Враховано
	Ідентифікація та створення реєстру усіх джерел забруднення	Не враховано

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
	поверхневих водойм	
	Створення / встановлення / облаштування меж водоохоронних зон і прибережних захисних смуг уздовж русл річок	Не враховано
	Облаштування прибережної смуги р. Дніпро, розролення заходів з оздоровлення екологічного стану р. Дніпро в межах міста	Враховано
	Впровадження громадського моніторингу стану водоохоронних зон і прибережних захисних смуг	Враховано
	Створити систему очищення стічних вод, що скидаються в шламонакопичувач (червона вода), для припинення скиду в р. Дніпро води, яка за нафтопродуктами, маслами, Fe тощо перевищує ГДК у десятки разів	Не враховано
A.1.5. Екологічний моніторинг та інформування	В оперативному завданні «Організація та розбудова відкритої системи моніторингу стану довкілля, зокрема, атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів» слова «водних ресурсів» замінити на «вод»	Враховано
	Зонування районів за індексами небезпеки (НІ) та за ІЗА для здоров'я населення від викидів підприємств міста	Не враховано
	Впровадження автоматизованої системи обліку й контролю основних забруднюючих речовин на найбільших підприємствах-забруднювачах	Не враховано
	Впровадження системи інформування про ризики для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря, впровадження її у загальний доступ (дані про забруднення атмосфери від стаціонарних джерел за формами статистичної звітності 2-тп «Повітря», матеріалів оцінки ризику 2005–2007 років)	Не враховано
	Оперативне завдання «Розроблення та реалізація	Не враховано

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
	програм адаптації до зміни клімату» замінити на «Участь у реалізації проектів цільових (зелених) інвестицій»	
	Додати оперативну ціль «Розроблення та реалізація стратегій і програм адаптації до зміни клімату»	Не враховано
Стратегічна ціль А.2. Ресурсоощадна та енергоефективна система життєзабезпечення міста		
А.2.1. Розвиток міської системи управління енергетичними ресурсами	Використання вторинних теплоносіїв підприємств міста	Враховано
А.2.3. Енергоефективні системи вуличного освітлення міста	Запровадження енергоефективного зовнішнього освітлення міста	Враховано
А.2.4. Енергоощадне, комфортне житло та енергоефективні будівлі бюджетної сфери	Сонячний колектор своїми руками – облаштування житлових будинків сонячними колекторами для підігріву води в спекотний період року	Враховано
	Впровадження інноваційних технологій утилізації тепла стічних вод	Враховано
	Використання вторинних теплоносіїв підприємств металургійного комплексу для підігріву води, що забезпечить зниження викидів в атмосферу від тепломереж	Враховано
Напрямок розвитку В. Місто підприємництва та креативної економіки		
Стратегічна ціль В.3. Місто креативної економіки		
В.3.3. Підтримка виробництва на основі знань	Додати оперативну ціль «Організувати кластер «Запорізький електромобіль»	Враховано. Додано оперативне завдання «Сприяння організації кластеру «Запорізький електромобіль»
Стратегічна ціль В.4. Відомий центр туризму		
В.4.3. Надзвичайний туризм (подієвий, промисловий,	Створення музею металургії XIX ст. «Єдиний в Європі мартенівський цех»	Враховано

Оперативна ціль	Пропозиції Робочої групи	Стан врахування
науковий)	Створення майданчику для екстремального туризму в одному з цехів ЗЛК	Враховано

Під час розроблення Стратегії була налагоджена тісна співпраця між Робочою групою з проведення SEO та розробниками Стратегії. Зокрема, частина членів Робочої групи із SEO також входила до групи розробників Стратегії, що дозволило своєчасно передавати пропозиції, напрацьовані нею, на розгляд розробників Стратегії та враховувати їх або аргументовано відхиляти.

ПРОЕКТ «ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ РОЗВИТКУ МІСТ»

вул. Щекавицька, 30/39, офіс 27, Київ, 04071

тел.: +38 044 2071282

факс: +38 044 2071283

e-mail: office@pleddg.org.ua

www.pleddg.org.ua

